

Burger- en overheidsparticipatie in Velsen

*Van ‘we houden contact’ naar ‘we
maken contact’*

Rekenkamercommissie Velsen

Onderzoekers

Drs. E.J.M. (Evert) Wolters

Dr. J. (Joost) Fledderus

N.S. (Nienke) Huis in 't Veld MSc

Contactpersoon

Evert Wolters

T. 06 – 262 34 189

E. evert@necker.nl

Kenmerk

RO 14790

Datum

28 maart 2017

Inhoudsopgave

Bestuurlijke Nota	3
1 Verantwoording, conclusies en aanbevelingen	4
1.1 / Onderzoeksverantwoording	4
1.2 / Leeswijzer	5
1.3 / Hoofdboodschap	6
1.4 / Conclusies	6
1.5 / Aanbevelingen	8
2 Reactie college van B&W	11
Nota van bevindingen	13
3 Beleid en uitvoering in perspectief	14
3.1 / We houden contact	14
3.2 / Begrotingen (2013-2016) en coalitieakkoord	19
3.3 / Huidige praktijk	21
3.4 / Bevindingen	24
4 Casusselectie	26
4.1 / Uitkomsten consultatie en duidingssessie	26
4.2 / Definitieve selectie door de rekenkamercommissie	28
5 Ervaringen met participatie in de praktijk: Structuurvisie	29
5.1 / Beschrijving van de casus	29
5.2 / Ervaringen van college en organisatie	33
5.3 / Ervaringen van extern betrokkenen	34
5.4 / Bevindingen	35
6 Ervaringen met participatie in de praktijk: Gezond in de Stad (GIDS)	37
6.1 / Beschrijving van de casus	37
6.2 / Ervaringen van college en organisatie	39
6.3 / Ervaringen van extern betrokkenen	40
6.4 / Bevindingen	42
7 Ervaringen met participatie in de praktijk: WhatsApp-buurtpreventieborden Driehuis	43
7.1 / Beschrijving van de casus	43
7.2 / Ervaringen van college en organisatie	44
7.3 / Ervaringen van extern betrokkenen	45
7.4 / Bevindingen	45

8 Ervaringen met participatie in de praktijk: Blekersduin	47
8.1 / Beschrijving van de casus	47
8.2 / Ervaringen ambtelijke organisatie	49
8.3 / Ervaringen extern betrokkenen	50
8.4 / Bevindingen	52
Bijlagen	54
Bijlage 1. Bronnen	54
Bijlage 2. Opbrengst uitvraag burger- en overheidsparticipatie	57

Bestuurlijke Nota

1 Verantwoording, conclusies en aanbevelingen

1.1 / Onderzoeksverantwoording

Aanleiding

Gemeenten zijn steeds meer verantwoordelijk voor publieke taken, terwijl de middelen niet in dezelfde mate toenemen. Dit betekent dat burgers en organisaties het vaker zelf moeten doen, waarbij de rol van de gemeente verandert van initiatiefnemer naar ondersteuner. Er vindt, met andere woorden, een verschuiving plaats van de *burger die participeert*, naar de *lokale overheid die participeert*. Het signaleren van deze trend is de eerste stap. Het komt er uiteindelijk op aan om als gemeente invulling te geven aan de interactie met de samenleving. Dat vraagt om een andere manier van handelen.

Het is nog niet zo gemakkelijk om grip te krijgen op het veranderende samenspel tussen gemeente en gemeenschap. Daarom wil de rekenkamercommissie de gemeenteraad met dit onderzoek inzicht bieden in de manier waarop de gemeente Velsen invulling geeft aan de veranderende relatie met de samenleving en op basis daarvan handvatten meegeven voor verdere invulling van deze relatie.

Doelstelling en vraagstelling

Dit onderzoek kent de volgende driedelige doelstelling:

- / Het in **perspectief plaatsen van (de uitvoering van) het huidige beleid** ten opzichte van trends op het terrein van participatie en de praktijk in vergelijkbare gemeenten.
- / **Een analyse van ervaringen met participatie in de praktijk**, waarbij de ervaringen van inwoners (of georganiseerde partijen) een prominente rol hebben.
- / Een blik op **participatiebeleid in de toekomst**: aanbevelingen om het huidige beleid te verbeteren (quick wins) en inzicht in nieuwe mogelijkheden tot burger- en/of overheidsparticipatie (structureel / langere termijn).

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

Wat is er nodig om burger- en/of overheidsparticipatie in Velsen succesvol te laten verlopen?

De centrale vraag is onderverdeeld naar zes deelvragen:

Beleid en uitvoering in perspectief

- 1 Hoe is het vastgestelde beleid in de praktijk door de gemeente uitgevoerd?
- 2 Welke (landelijke) trends zijn er op het terrein van de participatie, en wat gebeurt er in vergelijkbare gemeenten?

Ervaringen met participatie in de praktijk

- 3 Wat zijn de wensen en verwachtingen van de burgers met betrekking tot burger- en/of overheidsparticipatie?
- 4 Leiden burgerinitiatieven in Velsen ergens toe?

Participatiebeleid in de toekomst

- 5 Hoe is het huidige beleid te verbeteren?
- 6 In welke mate zijn er nieuwe mogelijkheden tot burger- en/of overheidsparticipatie?

Onderzoeksuitvoering

Het onderzoek startte op 26 april 2016. In de eerste fase is aan de hand van een documentanalyse en een oriënterend gesprek met de portefeuillehouder en verantwoordelijke ambtenaren een analyse gemaakt van het beleid en de visie van de gemeente op burger- en overheidsparticipatie. Op hetzelfde moment is een enquête uitgezet onder 33 ambtenaren van verschillende afdelingen en geledingen om voorbeelden van burger- en overheidsparticipatie op te halen. 17 personen hebben deze enquête ingevuld. Dit leidde tot een overzicht van 36 voorbeelden, waarbij de nadruk lag op participatieprojecten in het fysieke domein (zie bijlage 2). Op 24 mei 2016 is deze opbrengst met een aantal ambtelijk betrokkenen besproken in een duidingssessie. Hieruit kwam een voorlopige selectie van vier casussen. De definitieve selectie is op 1 juni 2016 besproken met de rekenkamercommissie. Het casusonderzoek vond plaats tussen juni en september 2016. Voor elke casus zijn intern en extern betrokkenen geïnterviewd. In totaal zijn 23 personen geïnterviewd. De conceptrapportage is op 8 november 2016 besproken met de rekenkamercommissie. Op 8-12-2016 is de Nota van Bevindingen opgestuurd aan de gemeentesecretaris ten behoeve van ambtelijk en bestuurlijk wederhoor. De definitieve rapportage is op 30 maart 2017 verstuurd aan de raad.

1.2 / Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit twee delen, namelijk de Bestuurlijke Nota en de Nota van Bevindingen. In dit eerste hoofdstuk legt de rekenkamer verantwoording af over het uitgevoerde onderzoek en presenteert de rekenkamer haar conclusies en aanbevelingen. Hoofdstuk 2 geeft de bestuurlijke reactie van het college van B&W weer. In hoofdstuk 3 sluit de rekenkamercommissie af met een nawoord, waarin wordt ingegaan op de reactie van het college. De Nota van Bevindingen bestaat uit drie delen. Het eerste deel, hoofdstuk 1, beschrijft de visie en het beleid van de gemeente Velsen op het gebied van burger- en overheidsparticipatie. Hoofdstuk 2 beschrijft hoe voorbeelden van burger- en overheidsparticipatie zijn opgehaald en op welke manier er tot een selectie is gekomen voor het casusonderzoek. Hoofdstuk 3 tot en met 6 staan in het teken van de vier onderzochte casussen. Tot slot staat in de bijlage een overzicht van de gebruikte documenten en de gesproken respondenten.

In tekstkaders voorbeelden van andere gemeenten

Op verschillende plekken in de Nota van Bevindingen worden in tekstkaders voorbeelden van andere gemeenten weergegeven. Deze voorbeelden zijn gekozen aan de hand van de werkwijze in de gemeente Velsen en geven aan hoe andere gemeenten invulling geven aan dezelfde thema's. Twee vragen worden telkens beantwoord: 'wat is het?' en 'wat levert het op?'.

Voorbeeld gemeente X

Wat is het?

Een korte beschrijving van het project.

Wat levert het op?

De belangrijkste opbrengsten van het project.

1.3 / Hoofdboodschap

De rekenkamercommissie ziet een gemeente die in de ontwikkeling en uitvoering van gemeentelijk beleid serieus werk wil maken van de veranderende relatie met de samenleving. Een gemeente die ook ziet dat daarvoor visie en bestuurlijke dekking voor nodig is.

Het is opvallend dat het bestaande beleid – ‘We houden contact’ – wat betreft bestuurlijke visie en strategie al heel veel goeds bevat, maar dat juist in de ambtelijke uitvoering nog niet veel handvatten (‘afwegingskader’) ervaren worden. Bijzonder is dat in vergelijking met andere gemeenten raad en college al duidelijke afspraken hebben vastgelegd. Het zijn procesafspraken die niet alleen bij burgerparticipatie, maar ook bij overheidsparticipatie hun kracht kunnen bewijzen, als deze spelers er ook alert op blijven handelen. Een aantal afspraken kan daarbij wel worden herzien, aangezien ook na de evaluatie van het beleid in 2012 sommige afspraken nog niet blijken te zijn uitgevoerd. Als het gaat om de ambtelijke uitvoering krijgt het huidige beleid van medewerkers en bestuurders binnen de gemeente het label ‘verouderd’, omdat het over burgerparticipatie (en niet om overheidsparticipatie) zou gaan. De rekenkamercommissie denkt dat het tekort aan handvatten voor de uitvoering echter eerder zit op het feit dat een praktische vertaling ontbreekt, dan dat het beleid te weinig over overheidsparticipatie zou gaan.

Een praktische vertaling van het beleid richting een handzaam afwegingskader is dus gewenst. Daarin kan de gemeente al goed gebruik maken van gemeenten die daar inmiddels meer stappen in hebben gezet. Wat ook bijdraagt aan succesvollere vormgeving van burger- en overheidsparticipatie is het formuleren van een tijd- en groeipad voor de ontwikkeling van de interactie van de gemeente. Met andere woorden: tot wat voor een soort interacties en verantwoordelijkheidsverdeling moet het burger- én overheidsparticipatiebeleid op termijn leiden? Welke mijlpalen wil de gemeente daarin in welke mate realiseren in de komende periode? Daarin kan de gemeente Velsen zich gaan onderscheiden: nog weinig gemeenten hebben een tijd- en groeipad op dit thema.

Natuurlijk is het goed om daarnaast ook te kijken wat de beweging naar overheidsparticipatie verder nog van het beleid vraagt. Hierbij is het wel van belang om te begrijpen dat overheidsparticipatie zich naar haar aard minder laat sturen dan burgerparticipatie. Het gaat om de overgang van ‘we houden contact’ naar ‘we maken contact’. Maar dat is een zaak van twee kanten: gemeente én samenleving.

De onderstaande conclusies bouwen voort op wat er in de gemeente al goed gaat. De kracht benutten die al in de gemeente schuilt is volgens de rekenkamercommissie inspirerender en krachtiger dan eventuele ‘zwakke’ punten signaleren en daar een aanbeveling tegenover zetten.

1.4 / Conclusies

- 1 Het participatiebeleid zoals dat staat beschreven in ‘We houden contact’ beschrijft goed de rolverdeling tussen college en raad, maar de praktische uitwerking voor de ambtelijke organisatie ontbreekt.**

Het Velsens participatiebeleid heeft veel aandacht voor de rollen van raad en college. Dat is een sterk punt van het beleid, want het is iets wat regelmatig ontbreekt in het participatiebeleid van andere gemeenten. In andere gemeenten ligt de nadruk juist vaker op hoe de ambtelijke organisatie om zou moeten gaan met participatie. In de gemeente Velsen is er ook binnen de ambtelijke organisatie veel aandacht voor

participatie, maar daarbij wordt het participatiebeleid niet gebruikt als afwegingskader. Dit is nu ook lastig, omdat het beleid nu weinig concrete handvatten biedt voor de uitvoering. Om de uitvoering sterker te laten aansluiten bij het beleid, zou de gemeente de voorwaarden voor succesvolle participatie nog meer moeten vertalen en inbedden in de organisatie. Het ontbreken van handvatten is vooral zichtbaar wanneer keuzes voor participatie-instrumenten niet worden beargumenteerd. Zo is bijvoorbeeld bij de Structuurvisie een omvangrijk en creatief palet aan instrumenten gehanteerd, maar is niet bij elk instrument wat het gewenste doel is en waarom dus voor een instrument is gekozen. Een ander voorbeeld is GIDS-project. Daar is op projectbasis wel nagedacht over de te volgen route, maar hierbij kon niet worden teruggegrepen op handvatten en participatie-instrumenten die al eerder hun waarde hebben bewezen.

2 De eerste stappen richting overheidsparticipatie zijn door college en raad gezet, maar er is nog geen praktische uitwerking voor ambtelijke organisatie.

Uit het onderzoek blijkt dat raad en college gezamenlijk optrekken in het nadenken over overheidsparticipatie. De raad heeft het thema op de agenda gezet door de moties voor de inzet van G1000 en *right to challenge* in juni en november 2015. Het college denkt na over de invloed van overheidsparticipatie op de organisatie en besteedt daar aandacht aan door middel van het organisatieontwikkelingsprogramma 'Nieuw Velsens Peil'. Zeker omdat er nog geen formele inbedding is van het idee van overheidsparticipatie (het heeft bijvoorbeeld geen rol in het collegeprogramma) is het goed dat het thema in open debat wordt verkend. In vergelijking met andere gemeenten blijft de gemeente Velsen hierin niet achter, maar is het ook geen voorloper. Een voorbeeld van een gemeente die zich al verder in dit proces bevindt, is de gemeente Halderberge. Daar wordt nu, in plaats van nieuw 'participatiebeleid' een nieuwe nota 'rolneming' ontwikkeld die ingaat op de veranderende rol van de gemeente (raadslid, bestuurder, medewerker) in de samenleving, evenals de veranderende rol die inwoners hebben ten opzichte van de gemeente. In de praktijk in Velsen is een duidelijk verschil te zien tussen participatie op initiatief van de gemeente en participatie op initiatief van de gemeenschap. Als de gemeente initiatiefnemer is, is er openheid en zelfvertrouwen om verschillende instrumenten te gebruiken (bijvoorbeeld in de Structuurvisie), maar als het gaat om initiatief vanuit de gemeenschap is de gemeente nog onwennig (Whatsapp-buurtpreventieborden, Blekersduin en GIDS). Daaruit blijkt dat de gemeente baat zou kunnen hebben bij meer inzicht in verschillende manieren die gemeente kan gebruiken om initiatieven van inwoners op te pakken en te ondersteunen.

3 De gemeente Velsen onderkent in de uitvoering van burgerparticipatie verschillen tussen inwoners binnen de gemeente, maar het blijkt lastig inwoners in niet-georganiseerde wijken te betrekken.

In vergelijking met andere gemeenten blijkt dat er binnen de gemeente Velsen een groot besef is dat er qua bevolkingssamenstelling verschillen bestaan tussen de wijken en dorpen van Velsen, en dat er verschillen bestaan in de wensen van verschillende doelgroepen. Het gebruik van participatie-instrumenten werd in verschillende gevallen aangepast op de wijk of de doelgroep: bijvoorbeeld inloopavonden in Santpoort Zuid, Facebook-acties voor jongeren en een busrit voor organisaties. De gemeente heeft wel moeite om inwoners van wijken te betrekken waarin inwoners niet georganiseerd zijn. Niet elke wijk in de gemeente kent een actief wijkplatform, waardoor het dan zoeken is naar andere ingangen. Het is ook makkelijker om in contact te zijn met stichtingen of verenigingen die een grotere groep vertegenwoordigen, zoals bij Blekersduin het geval is. Als de gemeente de keuze maakt om zich te richten tot enkele inwoners *als vertegenwoordigers*, zal het wel duidelijk moeten zijn dat die organisaties ook een bredere groep vertegenwoordigen. De gemeente kan gebruik maken van het feit dat inwoners goed in staat zijn draagvlak te onderzoeken of creëren: denk aan de enquête die Stichting Santpoort en Woongemeenschap Santpoort Zuid hebben

uitgevoerd, of het flyeren in de buurt door inwoners die graag Whatsapp-buurtpreventieborden voor buurtpreventie wilden ophangen.

4 Inwoners waarderen de bereikbaarheid en bereidwilligheid van de gemeente, maar wensen ook dat de gemeente transparant is over de belangen van de gemeente of andere betrokkenen.

In alle casussen bleken extern betrokken tevreden over de bereikbaarheid van college, raadsleden en medewerkers van de ambtelijke organisatie. Ook zien inwoners en organisaties dat de gemeente bereidwillig is om te luisteren naar de gemeenschap. Inwoners stellen het wel op prijs als de gemeente meer kleur zou bekennen. Dat houdt in dat de gemeente soms transparanter kan zijn over de belangen en intenties van de gemeente zelf. Een voorbeeld waarin dat wel gebeurde is de Whatsapp-buurtpreventieborden: het was voor de inwoners helder welke belangen er speelden, namelijk een algemeen belang van verkeersveiligheid, het belang van de wijkbewoners om gevoelens van onveiligheid te verminderen, en het toejuichen van initiatieven door de gemeente. Ook Blekersduin is een voorbeeld waarbij de gemeente met meerdere belangen te maken heeft. De betrokken inwonersorganisaties begrijpen dit en willen graag dat de gemeente een duidelijkere positie inneemt ten opzichte van die belangen. Hoe meer kleur de gemeente bekent, des te meer inwoners op een gelijkwaardige manier kunnen worden betrokken.

5 Het college volgt niet het beleidsuitgangspunt dat elk participatietraject wordt geëvalueerd en besteedt nog te weinig aandacht aan het delen van ervaringen met participatie.

Eén van de spelregels in het beleidskader 'We houden contact' was dat evaluatie een standaardonderdeel zou zijn van een participatieproces. Uit de casussen blijkt dat dat niet altijd gebeurt. Dit terwijl evaluatie van grote toegevoegde waarde is op een beweeglijk terrein als participatie. Evaluatie, juist met extern betrokkenen, levert directe feedback op voor de verbetering van de participatie. Zo kwam uit de gesprekken met extern betrokkenen rondom de Structuurvisie naar voren dat de Nota van Beantwoording niet bekend was, terwijl juist de kwaliteit van deze nota door verschillende raadsleden werd gezien als het bewijs dat participatie goed verlopen was. Uit de inventarisatie van mogelijke casussen aan het begin van dit onderzoek is een lange lijst van voorbeelden naar voren gekomen. In de duidingssessie met de organisatie bleek dat een deel van de voorbeelden voor de aanwezigen onbekend waren. Dit terwijl ook van het delen van ervaringen veel leereffect voor de organisatie uit kan gaan. Uit de voorbeelden blijkt overigens dat er veel bekend is over participatie binnen het fysieke domein (ruimtelijke ordening, openbare ruimte, verkeer) en minder op het sociale domein. In interviews is gesteld dat ook successen nog onvoldoende worden gedeeld, zowel binnen de organisatie als met de gemeenschap.

1.5 / Aanbevelingen

Voor raad en college

1 Zorg voor een gerichte vernieuwing van het participatiebeleid, voortbouwend op de sterke punten van het huidige beleidskader.

Zorg voor een gerichte vernieuwing van het participatiebeleid. Behoud de sterke punten uit het huidige beleidskader, met name het duidelijk beschrijven van de rollen van en het samenspel tussen raad en college. Geef tegelijkertijd aandacht aan de zwakkere punten van het huidige beleidskader – zorg voor een praktische vertaling van het beleid waar de ambtelijke organisatie gebruik van maken. Maak ook gebruik van de evaluatie van 2012, waarvan enkele aanbevelingen nog steeds actueel zijn. Een voorbeeld van een gemeente die het beleid een praktische uitwerking heeft gegeven, is Ridderkerk. De gemeente werkt met een leidraad - een afwegingskader inclusief stroomschema. Door de leidraad te hanteren doorlopen

medewerkers vanzelf zeven stappen waarmee bepaald wordt hoe (burger)participatie er op een bepaald dossier kan uitzien.

Voor een gerichte ontwikkeling van de gemeente op het gebied van burger- en overheidsparticipatie is het nodig om een tijd- en groeipad te bepalen. Dit houdt onder andere het formuleren van mijlpalen en het opstellen van concrete indicatoren in. Denk bijvoorbeeld aan de mijlpaal dat alle participatietrajecten worden geëvalueerd, waarbij een tijdspad met een concrete indicator kan inhouden dat in het volgende jaar '60% van alle participatietrajecten worden geëvalueerd', in het daaropvolgende jaar '80%' en in het derde jaar 100%. Misschien kan bij het opstellen van een tijd- en groeipad gebruik gemaakt worden door het *lokaal actie- en ontwikkelprogramma* dat op dit moment ontwikkeld wordt door de VNG-werkgroep Democratie & Bestuur.

Voor raad en college

2 Maak in het ontwikkelen van overheidsparticipatie een verbinding tussen gebiedsgerichte aanpak en overheidsparticipatiebeleid.

De gemeente beseft dat er grote verschillen zijn in de bevolkingssamenstelling binnen de gemeente. Dat vraagt om een aanpak die recht doet aan die verschillen. De gemeente kent het wijkgericht werken, maar denkt na over een nieuwe invulling. In deze nieuwe invulling kan een nadrukkelijke koppeling gemaakt worden met overheidsparticipatie. De rol van wijkplatforms, wijkteams en de relatiemanager moet hierbij opnieuw worden geanalyseerd: in de loop der tijd lijken wijkplatforms minder actief te worden, het lukt wijkteams niet altijd om voldoende mensen aan tafel te krijgen en de relatiemanager moet verbinding houden met een groot en gedifferentieerd gebied. Dat vraagt niet direct om het verstevigen van bestaande structuren, maar juist om een organische en toch inclusieve benadering. Een voorbeeld van een dergelijke benadering is de ideeënmakelaar in de gemeente Zwolle. De taak van de ideeënmakelaar is om te bekijken wat een initiatief van de gemeente nodig heeft om uitgevoerd te worden. De ideeënmakelaar staat met één been binnen de gemeentelijke organisatie en met één been in de stad. De helft van 300 ideeën werd in Zwolle overigens gerealiseerd zonder verdere steun van de gemeente.

Voor raad en college

3 Wees als gemeente in een participatieproces transparant over welke belangen een rol spelen, opdat inwoners als gelijkwaardige partners worden beschouwd: welke ruimte is er voor inwoners om te participeren, welke slaagkansen heeft een initiatief, welke overige belangen (algemeen, financieel, politiek) spelen een rol?

De gemeente heeft in een participatieproces, zeker wanneer het thema complexer wordt, te maken met een scala aan belangen en belanghebbenden. Het is goed wanneer de gemeente dit overzicht heeft (zoals in de spelregels in 'We houden contact' staat: maak een actoren- en krachtenveldanalyse) en dit transparant en helder maakt aan betrokkenen. De gemeente zelf is ook een speler in dat krachtenveld. Belangrijk om te beseffen is dat wat de gemeente benoemt als algemeen belang niet altijd als zodanig wordt herkend door inwoners. De gemeente kan expliciet zijn over wat zij verstaat onder dit algemeen belang, zonder dat het zichzelf daarmee al als de bepalende speler positioneert. Dat zorgt ervoor dat inwoners weten waar ze aan toe zijn en binnen de ruimte die er is kunnen meedenken of meedoen. Ook binnen de gemeentelijke organisatie kan dit ervoor zorgen dat duidelijker is wat de belangen van verschillende afdelingen zijn en op welke punten deze met elkaar en met participatie-ambities kunnen gaan knellen.

Voor het college

4 Besteed meer aandacht aan het evalueren van en het delen van de successen van burger- en overheidsparticipatieprocessen.

De aandacht voor het evalueren van participatieprocessen volgt dezelfde aanbeveling die voortkwam uit de evaluatie van 2012. Evaluatie kan op meerdere manieren plaatsvinden, afhankelijk van het proces: denk aan vragenlijsten, tafelgesprekken of één-op-één feedback. Gebruik participatieprocessen die symbool kunnen staan voor een groter geheel als voorbeeld om te delen binnen de gemeente. Zo is de Whatsapp-buurtpreventiebordencasus een goed voorbeeld van een botsing tussen beleidsinhoudelijke doelen en participatie-ambities, en Blekersduin een goed voorbeeld van de complexiteit van het organiseren van participatie in een langdurig proces.

De gemeente kan hierbij leren van andere gemeenten. Ambtenaren van de gemeente Utrecht deelden bijvoorbeeld hun kennis en ervaringen bij participatietrajecten via een website (Participedia) die ook voor de rest van de wereld zichtbaar was. Het doel was: kennis delen, ervaringen uitwisselen en van elkaar leren. Op de site stonden meer dan 40 Utrechtse projecten: korte projectomschrijving, kerngegevens en bijbehorende documenten. Overzichtelijk en handig als je zelf met een vergelijkbaar project aan de slag gaat.

Voor het college

5 Beargumenteer de keuze voor ingezette participatie-instrumenten en evalueer na afloop in hoeverre de instrumenten het gewenste doel (met betrekking tot participatie) hebben bereikt.

De keuze voor de inzet van bepaalde participatie-instrumenten kan beter worden beargumenteerd door het gewenste doel van die inzet aan te geven. Wanneer een inloophmoment wordt georganiseerd om 'breed' de meningen van inwoners op te halen, maar er slechts een handjevol personen op afkomt, levert dat niet het gewenste resultaat op. Digitale middelen, bijvoorbeeld Facebook, kunnen worden ingezet, maar ook dit zorgt niet altijd voor de juiste respons (zoals bij het GIDS-project, waarbij Facebook werd gebruikt om inwoners uit te nodigen voor een bijeenkomst). Binnen de evaluatie van een participatieproces zal dus de effectiviteit van participatie-instrumenten expliciet aan de orde moeten komen. Zoals gezegd kan een praktischere vertaling van het beleid helpen bij het maken van afwegingen in de organisatie van participatie. Hierbij kan gedacht worden aan een instrumentenkoffer, waarin zowel 'traditionele' middelen en nieuwe (digitale) middelen worden verzameld met elk hun kracht en zwaktes.

Een voorbeeld van een vernieuwend instrument dat is ingezet met een duidelijk doel (verbinding maken met moeilijk bereikbare inwoners) is het Kisel-kistje in Eindhoven. Het gaat om een 'schatkist' waarin je je persoonlijke boodschap of bedankje in kan spreken. Het kistje wordt door inwoners aan elkaar doorgegeven en maakt een estafette door de wijk. Het doosje creëert verbinding onder inwoners en stelt ze in staat om hun persoonlijke verhalen met elkaar te delen. Het stelt ook de gemeente (de sociale wijkteams) in staat om verbinding te maken met mensen die normaal gesproken moeilijk bereikbaar zijn, maar: op voorwaarden van die mensen zelf.

2 Reactie college van B&W

Onderwerp: reactie op rapport RKC 'Burger- en overheidsparticipatie in Velsen'

Geachte leden van de rekenkamercommissie,

Hierbij doen wij u onze reactie op uw rapportage toekomen. In deze reactie gaan wij in op de in de rapportage opgenomen conclusies en aanbevelingen.

Allereerst zijn wij verheugd dat in de rapportage wordt geconstateerd dat het Velsens participatiebeleid veel aandacht heeft voor de rollen van raad en college en dat dit een sterk punt van het beleid is. Daarnaast wordt in de rapportage opgemerkt dat ook binnen de ambtelijke organisatie veel aandacht voor participatie is maar dat daarbij het participatiebeleid niet gebruikt wordt als afwegingskader. Het college is van mening dat het beleid leidend is bij het invulling geven aan participatie waarbij tevens rekening dient te worden gehouden met relevante ontwikkelingen. Er dient altijd aandacht te zijn voor flexibel acteren op het gebied van participatie.

Het college is dan ook van mening dat overheidsparticipatie vraagt om een flexibele overheid die:

- Voor regie zorgt, samenwerking aanjaagt en ondersteunt, lokale daadkracht mobiliseert, partijen als gelijkwaardig ziet, randvoorwaarden geeft en een vangnet is voor hen die dat nodig hebben.
- Niet geleidelijk uit beeld verdwijnt maar betrokken blijft. Een herkenbare en duidelijke overheid die kan loslaten.
- Uitgaat van het versterken van eigen verantwoordelijkheid, weerbaarheid en wederkerigheid en daar waar dat eindigt, verantwoordelijk is en blijft voor kwetsbare groepen

Maatwerk is hierbij het kernwoord. Vaak vindt nu al participatie plaats, zonder dat dit 'herkenbaar' in een proces of project is vervat. Het in de gaten houden van facebook is bijvoorbeeld een vorm van voeling houden met de wensen en ideeën in de samenleving. Naar aanleiding daarvan wordt al regelmatig contact opgenomen met inwoners voor uitleg of ondersteuning. Aandacht voor houding en gedrag bij medewerkers kan hierin ondersteunend zijn. De komende periode wordt gewerkt aan een verdere bewustwording binnen de organisatie van de principes van overheidsparticipatie. Gekeken zal worden naar de taken en activiteiten die nu worden uitgevoerd en op welke wijze overheidsparticipatie hierbij passend is of passend gemaakt kan worden.

In de tweede plaats onderschrijft het college het geconstateerde besef dat er qua bevolkingssamenstelling verschillen bestaan tussen de wijken en dorpen van Velsen, en dat er verschillen bestaan in de wensen van de verschillende doelgroepen. Het college is van mening dat dit besef zich moet blijven uiten via het organiseren van maatwerk t.a.v. participatie.

Het rapport zet sterk in op het opstellen en nader invulling geven aan beleid. Hoewel dit mogelijk kan helpen bij verdere versterking van overheidsparticipatie, ziet het college ook andere wegen om te komen tot vernieuwende manieren van participatie, bijvoorbeeld door te experimenteren en vernieuwing werkende weg vorm te geven. Het opstellen van beleid aan de voorkant is enigszins in tegenspraak met de zoektocht die

momenteel in heel Nederland wordt ondernomen om de veranderende rol van de samenleving in publiek-private samenwerking goed vorm te geven. Het college geeft daarin voorkeur voor 'learning on the job' door veel te oefenen, naast het leren van ervaringen uit andere gemeenten.

Het is een correcte constatering dat we als gemeente baat kunnen hebben bij kennis te nemen van verschillende vormen van participatie door ervaringen elders. Het college pakt dit op dit moment op door extern deskundigen in te schakelen bij het organiseren van een burgertop. Het college waardeert zeer het aanreiken van de vele concrete goede voorbeelden uit bijvoorbeeld Zwolle, Ridderkerk en Utrecht. Er zit veel inspirerend materiaal bij, waarop wij vervolgacties kunnen baseren.

Ook wordt opgemerkt dat de inwoners de bereikbaarheid en bereidwilligheid van de gemeente waarderen maar ook wensen dat de gemeente transparant is over de belangen van de gemeente of andere betrokkenen. Het gegeven dat er sprake kan zijn van tegengestelde belangen dient door de overheid onderkend te worden en er moet ook duidelijk over gecommuniceerd worden. Het college streeft naar maximale transparantie naar alle betrokkenen toe.

Er wordt in de conclusies ook opgemerkt dat niet altijd elk participatietraject wordt geëvalueerd en dat ervaringen nog te weinig gedeeld worden. Wij zijn van mening dat het nodig is om hier extra aandacht aan te besteden. De wijze waarop dit uitgevoerd kan worden dient te worden meegenomen in de bestaande ontwikkeltrajecten. Het college ondersteunt de suggestie om de rol van wijkteams, platforms en relatiemanagers te evalueren.

Met betrekking tot de aanbevelingen geldt dat wij ons hier in grote mate in kunnen vinden. Daarbij geldt overigens dat wij daarbij niet direct denken aan het formuleren van nieuw beleid of het vaststellen van extra indicatoren. Wij zijn van mening dat maatwerk en de genoemde organische aanpak die in aanbeveling 2 is genoemd, goede resultaten kunnen opleveren.

Burgemeester en wethouders van Velsen

Nota van bevindingen

3 Beleid en uitvoering in perspectief

Dit hoofdstuk beschrijft de ambities en doelen van de gemeente Velsen met burgerparticipatie zoals vastgelegd in het beleidskader 'We houden contact', het coalitieakkoord en begrotingen (2013-2016). Ook wordt besproken hoe het formele beleid zich verhoudt tot de huidige ambities van de gemeente en welke stappen de gemeente zet als het gaat om burger- en overheidsparticipatie.

3.1 / We houden contact

Visie op burgerparticipatie vastgesteld in beleidskader 'We houden contact'

De gemeente Velsen beschikt over een beleidskader voor burgerparticipatie: 'We houden contact'. De aanleiding voor dit kader was de kadernota 'Inspraak en samenspraak' uit 2009, waarin een aanzet werd gedaan voor het formuleren van duidelijke spelregels op het gebied van burgerparticipatie. De gemeenteraad besloot op 19 maart 2009 deze nota vrij te geven om met inwoners en maatschappelijke organisaties te bespreken. Middels een digitale enquête, twee bijeenkomsten, klankbordgesprekken en een digitale ervaringskamer konden inwoners hun reactie geven. Op basis van deze reacties is de nota 'Inspraak en Samenspraak' herschreven tot het beleidskader 'We houden contact', dat door de gemeenteraad is vastgesteld op 28 januari 2010.

In 'We houden contact' wordt de ambitie uitgesproken dat de gemeente Velsen ervaringen, kennis, creativiteit en ideeën uit de samenleving aan wil boren. Niet alleen om projecten en beleidsplannen beter te maken, maar ook om nieuwe initiatieven een kans te geven. De aanleiding voor het opstellen van het beleidskader was het ontbreken van duidelijke spelregels voor de totstandkoming van participatietrajecten, en het proces daarna. Een beleidskader moet volgens de gemeente helderheid verschaffen aan de verschillende betrokkenen over rollen, verwachtingen en mogelijke instrumenten.

Beleidskader beperkt zich tot participatie bij beleid

In het beleidskader 'We houden contact' staat benoemd dat er in Velsen onduidelijkheid is over wat burgerparticipatie precies is. Vervolgens wordt geen definitie van burgerparticipatie gegeven. Wel staat beschreven dat het bij burgerparticipatie in de gemeente Velsen altijd gaat om onderwerpen waarbij van de lokale politiek een besluit gevraagd wordt. Het beleidskader stelt dat het initiatief bij andere partijen dan de gemeente kan liggen: *'het initiatief kan liggen bij een beleidsmedewerker, een bestuurder, een raadslid, een hogere overheid, een maatschappelijke instelling, een inwoner of een groep inwoners van Velsen of een wijkplatform'*¹. Waar het gaat om initiatieven vanuit de samenleving van Velsen, doelt het beleidskader op geformaliseerde initiatieven, zoals het burgerinitiatief. Het beleidskader gaat niet in op minder formele initiatieven die inwoners ontplooiën en die niet direct te maken hebben met beleidsontwikkeling. De afweging of een onderwerp zich leent voor interactie ligt volgens het beleidskader uiteindelijk weer bij de gemeente: *"de gemeenteraad kan, bijvoorbeeld aan het begin van een bestuursperiode of bestuursjaar, de onderwerpen bepalen die op een interactieve manier ontwikkeld moeten worden"*.²

¹ Beleidskader 'We houden contact', p. 4

² Beleidskader 'We houden contact', p. 4

Beleidskader geeft overzicht van niveaus, methoden en randvoorwaarden voor participatie

'We houden contact' is grotendeels een overzicht van randvoorwaarden voor de inzet van participatie, verschillende niveaus van participatie en methoden die de gemeente in kan zetten. Niet alle onderwerpen lenen zich volgens het kader 'We houden contact' voor samenspraak met burgers. Om samenspraak tot een succes te maken, moet aan een aantal randvoorwaarden zijn voldaan:

- / Beïnvloedingsruimte;
- / Mogelijkheid tot openheid;
- / Overeenstemming tussen actoren over het proces;
- / Goede relatie tussen gemeente en externe partijen;
- / Geschikte problematiek (bijvoorbeeld voldoende tijd, hanteerbaar, begrijpelijk, niet-gepolitiseerd);
- / Niet in strijd met bestaande wet- en regelgeving;
- / Beschikbare (financiële en/of personele) middelen.

In het kader wordt niet duidelijk maakt op welke manier deze randvoorwaarden kunnen worden getoetst: wie bepaalt bijvoorbeeld wanneer sprake is van 'mogelijkheid tot openheid' en op grond waarvan wordt dat bepaald?

In het beleidskader staan verder vijf niveaus van participeren beschreven, namelijk:

- / Informeren;
- / Raadplegen;
- / Adviseren;
- / Coproduceren;
- / Meebeslissen.

In het beleidskader staat helder verwoord wat de gemeente bedoelt met deze niveaus. Wat opvalt aan de beschrijving is echter dat er geen afwegingskader wordt gegeven. Het is daardoor niet duidelijk onder welke condities de gemeente zal kiezen voor bijvoorbeeld informeren dan wel raadplegen, of dat de gemeente ambities heeft om op bijvoorbeeld een zo hoog mogelijk niveau participatie in te richten.

Tot slot worden zes methoden om burgers bij gemeentelijk beleid te betrekken benoemd:

- / ***Samenspraak:*** deze methode wordt gehanteerd als er nog beleidsruimte is. Samen met burgers worden plannen gemaakt in de fase van beleidsvoorbereiding en beleidsontwikkeling.
- / ***Inspraak:*** hier gaat het om de wettelijke inspraakprocedure. Als de wet tot inspraak verplicht, wordt dit gedaan zonder dat de afweging wordt gemaakt of het onderwerp in een vroegtijdig stadium beter via samenspraak kan worden aangepakt.
- / ***Burgerinitiatief:*** dit is het recht dat iedere inwoner van Velsen vanaf 14 jaar heeft om een onderwerp op de agenda van de gemeenteraad te plaatsen.
- / ***Referendum:*** hier gaat het om een raadplegende volksstemming, waarbij de kiesgerechtigden zich uitspreken over een door de raad te nemen of genomen besluit.
- / ***Advisering:*** adviesraden en wijkplatforms kunnen het college gevraagd en ongevraagd adviseren.
- / ***Wijkgerichte dienstverlening:*** het doel van wijkgerichte dienstverlening is om samen met professionele partners, zoals woningbouwcorporaties, politie en welzijnsinstellingen, gezamenlijk te werken aan een wijkomgeving is heel, veilig en sociaal is.

Wederom valt op dat er geen afwegingskader wordt gegeven, waarmee de gemeente beslist welk instrument wanneer het beste kan worden ingezet.

Spelregels beschrijven rollen raad en college, geen spelregels voor ambtenaren en extern betrokkenen

De gemeente Velsen heeft het gewenste samenspel tussen inwoners en gemeente in spelregels gevat. Van haar inwoners verwacht de gemeente Velsen betrokkenheid, meedenken en meedoen. Voor de gemeente

zijn de volgende 20 spelregels vastgesteld, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de verantwoordelijkheden voor de raad en de verantwoordelijkheden voor het college:

- 1 **Het college nodigt inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties uit om onderwerpen op de politieke agenda te krijgen.** Dit kan via het burgerinitiatief, contacten met de gemeenteraad en/of via vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en wijkplatforms. Ook het actief contact leggen met bestaande (digitale) communities is een manier om mensen bij onderwerpen te betrekken. Daarnaast hebben raadsleden vanuit de rol als volksvertegenwoordiger de verantwoordelijkheid om te vragen welke problemen de inwoners van Velsen ervaren en welke behoeften en wensen er bestaan.
- 2 **Het college maakt jaarlijks samen met de gemeenteraad een gezamenlijk overzicht van onderwerpen die geagendeerd worden voor samenspraak.** Het college baseert zijn keuze van onderwerpen op het collegeprogramma, en de gemeenteraad op reacties uit de maatschappij en op de zogenaamde termijnagenda van de gemeenteraad.
- 3 **Het college betreft bij zijn onderwerpkeuze de succesfactoren** van beïnvloedingsruimte, openheid, overeenstemming tussen actoren over het proces, wet- en regelgeving en tot slot beschikbare (financiële en/of personele)middelen.
- 4 **Het college motiveert de keuze** van de gekozen onderwerpen.
- 5 Het college krijgt van de **gemeenteraad heldere randvoorwaarden.**
- 6 De gekozen onderwerpen worden in een **tijds kalender** geplaatst zodat voor iedereen duidelijk is voor welk onderwerpen wanneer besluitvorming verwacht wordt. Bij deze planning dient dan wel rekening te worden gehouden met dat er voldoende tijd is voor samenspraak. Als deze ontbreekt, kan niet voldaan worden aan een belangrijke randvoorwaarde.
- 7 **Per onderwerp wordt van tevoren het niveau bepaald van participatie:** informeren, raadplegen, adviseren of coproduceren. **Besluiten nemen is de bevoegdheid van het gemeentebestuur.**
- 8 Betrokkenen worden **vroegtijdig breed geïnformeerd** over het onderwerp zodat ze in staat zijn om de kennis te delen en te verbreden.
- 9 Het college blijft **investeren in de ontwikkeling van de gemeentelijke website** zodat interactieve applicaties als digitaal debat, digitale enquête, opiniewijzer en digitale burgerpanels mogelijk worden. Dit maakt het voor iedereen mogelijk om mee te doen aan of inzicht te hebben in de (interactieve) beleidsprocessen.
- 10 Het college blijft naast het ontwikkelen van de gemeentelijke website, **ook op andere manieren mensen betrekken bij beleidsontwikkeling.** Dit door bijvoorbeeld methoden als het politiek dorpscafé en bijeenkomsten in de wijken. Per proces wordt maatwerk gehanteerd waarbij meerdere middelen naast elkaar kunnen worden ingezet. Ook zal aansluiting gezocht worden bij bestaande digitale communities in Velsen.
- 11 College en gemeenteraad dragen de **verantwoordelijkheid om recht te doen aan de uitkomsten van het participatietraject.** Als de besluitvorming geen duidelijke relatie heeft met de uitkomsten van de beleidsvoorbereiding en beleidsontwikkeling leidt dit onherroepelijk tot gebrek aan vertrouwen.
- 12 Het college zorgt ervoor dat **evaluatie een vast onderdeel** is van het proces zodat lering getrokken wordt om vervolgprocessen (nog) effectiever te laten verlopen.
- 13 **Het college waardeert de inbreng van burgerinitiatieven.** Bijvoorbeeld door de initiatiefnemers te melden in het burgerjaarverslag, of indien wenselijk, initiatiefnemers te betrekken bij de uitvoering van het initiatief.
- 14 Voor het faciliteren van samenspraak stelt de gemeenteraad jaarlijks vanaf 2010 **budget beschikbaar** in de gemeentelijke begroting voor de (extra) inzet van mensen en middelen.

- 15 Het college werkt elk burgerparticipatietraject uit, inclusief een actoren- en een krachtenveldanalyse.** Wie bij een vraagstuk betrokken worden is afhankelijk van het onderwerp, waarbij niet bij voorbaat een beperking is opgelegd. Ook kunnen later in het proces nog actoren betrokken worden.
- 16 Het college levert inspanningen om de betrokken actoren te bereiken.**
- 17 De rolverdeling en voornoemde kaders en randvoorwaarden zijn bij aanvang van het proces bij de actoren bekend en geaccepteerd.**
- 18 Het college maakt op voorhand duidelijk wanneer, hoe en in welke mate de actoren bij een interactief beleidsproces worden betrokken en wat er met hun inbreng gebeurt.**
- 19 Het college streeft naar zoveel mogelijk transparantie in het proces.** Wel moet het mogelijk zijn dat betrokken partijen, in het belang van het proces, gezamenlijk afspraken maken over hoe om te gaan met de (tussentijdse) uitkomsten van het traject.
- 20 Een referendum is een extra toetsingsinstrument** als een onderwerp al op de politieke agenda staat en er een keuze van een breed deel van de Velsense bevolking gevraagd wordt.

Gezamenlijk vaststellen van participatie-onderwerpen: strategische raadsagenda Venlo

Wat is het?

Het vaststellen van een gezamenlijke strategische agenda voor de raad is in de gemeente Venlo vastgelegd in het reglement van orde van de gemeenteraad. De agenda wordt jaarlijks vastgesteld door college en presidium. Op deze agenda staan alleen dossiers die én kaderstellend of initiërend zijn én een hoge politiek-bestuurlijke relevantie hebben. De agenda maakt onderscheid in A- en B-dossiers. Van de A-dossiers zijn er per raadsperiode slechts één of twee. In deze dossiers neemt de raad aan het begin van de beleidsvorming zelf het initiatief voor kaderstelling. Ook organiseert de raad op deze dossiers zelf het gesprek met de stad. Een voorbeeld van een A-dossier is 'De Grens', waarin een door de griffie ondersteunde raads werkgroep zich samen met maatschappelijke stakeholders buigt over grensoverschrijdende samenwerking. Van de B-dossiers zijn er meerdere per raadsperiode, waarbij de raad het college opdraagt de kaderstelling door de raad voor te bereiden op een door de raad aan te geven wijze. Een voorbeeld van een B-dossier is 'Loslaten in vertrouwen', waarbij raad, college en organisatie samen verkennen wat het is om op processen te sturen in plaats van inhoud.

Wat levert het op?

Het werken met een gezamenlijke, afgebakende strategische agenda maakt dat er per A- en B-dossier *speciale* aandacht gaat naar de interactie van raad en college en van raad en stad in de beleidsvoorbereiding. Het beperkte aantal A-dossiers betekent bovendien dat de raad *prioriteiten stelt* ten aanzien van dossiers waarop hij zelf stevig betrokken is. Daardoor wordt deze betrokkenheid ook beperkt en realistisch. Verder geldt dat de raad bij B-dossiers aangeeft *op welke wijze* hij de beleidsvoorbereiding door het college voor zich ziet. De raad stelt daarmee dus ook kaders aan het proces, apart van de inhoud.

Het beleidskader en de 20 spelregels geven een aantal duidelijke beleidskeuzes: zo is participatie niet alleen een thema van het college, maar krijgt ook de raad een nadrukkelijke rol, bijvoorbeeld in het geven van randvoorwaarden voor een participatietraject. Ook kiest de gemeente ervoor dat inwoners niet participeren op het niveau 'meebeslissen': dat blijft een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Spelregels voor ambtenaren en externe betrokkenen zijn niet geformuleerd. Ook uit de interviews blijkt dat ambtenaren van de gemeente Velsen de inhoud van het beleidskader 'We houden contact' en de spelregels niet altijd kennen. Dit is opvallend omdat gemeenten over het algemeen juist aandacht besteden aan het samenspel tussen ambtenaren en extern betrokkenen, en minder aan de rolverdeling tussen raad en college bij participatietrajecten. Uit de interviews blijkt dat een aantal aspecten vanuit het beleidskader wel een plek heeft gekregen binnen de organisatie. Zo blijkt dat bij raadsvoorstellen bijvoorbeeld standaard bepaald wordt of inspraak of een andere vorm van participatie van toepassing is (onder de paragraaf 'inspraak, participatie, etc.'). Op de website is daarnaast te zien dat er een overzicht van een groot aantal onderwerpen wordt gegeven, waarbij inspraak van inwoners wordt gevraagd. Dit overzicht is echter niet samen met de raad opgesteld, zoals in het beleidskader wordt voorgesteld. Daarnaast gaat het overzicht over *inspraak* en niet over *samenspraak*. Er is dan ook geen sprake van een beargumenteerde onderwerpskeuze waarbij succesfactoren (zoals beïnvloedingsruimte, openheid, overeenstemming tussen actoren over het proces, wet- en regelgeving en beschikbare (financiële en/of personele) middelen) worden benoemd. Ook voor andere spelregels, zoals het maken van een 'actoren- en krachtenveldanalyse' en evaluatie als standaardonderdeel is niet gebleken dat deze in de praktijk expliciet worden gehanteerd.

Samenspraak vastgelegd in verordening

De gemeenteraad heeft een verordening opgesteld waarin de inspraak- en samenspraakonderdelen van het beleidskader 'We houden contact' zijn uitgewerkt.³ Met de verordening werd de destijds klassieke inspraakmethode uitgebreid met het samenspraakprincipe, waaraan de gemeente – volgens de toelichting op de verordening – veel waarde hecht. De gemeente ziet samenspraak 'als het instrument bij uitstek om burgers en eventueel maatschappelijke organisaties aan te spreken op hun medeverantwoordelijkheid voor het reilen en zeilen van de stad.' Er wordt wel duidelijk gemaakt dat het gemeentebestuur bepaalt of inspraak of samenspraak wordt toegepast.

Uit evaluatie uit 2012 blijkt een traditionele inzet van instrumenten

Begin 2012 is het beleidskader 'We houden contact' geëvalueerd. In deze evaluatie wordt geconcludeerd dat sinds de vaststelling van het beleidskader er verschillende onderwerpen zijn opgepakt, waarbij aan inwoners actief hun mening is gevraagd. Van de beleidsmedewerkers is 65% bekend met het beleidskader en 89% is op de hoogte van de randvoorwaarden om samenspraak tot een succes te maken. Wel komt in de evaluatie naar voren dat burgerparticipatie een (te) breed begrip is geworden in Velsen. Er zijn veel verschillende processen⁴ waarbij inwoners van Velsen invloed uit kunnen oefenen. Voor inwoners kan dit onduidelijkheid geven over waarover ze wel en niet mee mogen praten. Het beleidskader 'We houden contact' biedt voornamelijk kaders voor samenspraak, dus bij projecten in de voorbereidende fase waar nog veel beleidsruimte is. Verder wordt geconcludeerd dat er geen overzicht van onderwerpen die geagendeerd worden voor samenspraak wordt bijgehouden (spelregel 2). Ook stelt de evaluatie dat Velsen, op enkele uitzonderingen na, blijft steken in traditionele vormen om inwoners te betrekken, namelijk een informatie- of insprekavond. De mogelijkheden van social media worden te weinig benut. Tot slot wordt geconcludeerd dat de gemeente het proces van burgerparticipatie niet of nauwelijks evalueert.

Uit de evaluatie volgen zeven aanbevelingen:

³ http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/historie/Velsen/71762/71762_1.html

⁴ Bijvoorbeeld samenspraak, extra participatierondes bij ruimtelijke ordeningsprojecten, wettelijke inspraak waarbij een onderwerp wordt toegelicht tijdens een informatieve bijeenkomst, wettelijke inspraak waarbij inwoners schriftelijk kunnen reageren op een uitgewerkt voorstel. Het gaat om participatie bij de uitvoering van vastgesteld beleid.

- 1 Maak een dynamisch overzicht van participatieonderwerpen;
- 2 Laat het college beoordelen of voor deze onderwerpen burgerparticipatie haalbaar is conform het beleidskader burgerparticipatie en of dit op wijkniveau of gemeentebreed behandeld wordt. Dit maakt een goede doelgroepenanalyse/krachtenveldanalyse mogelijk. Directe betrokkenen (waaronder ook wijkplatforms) kunnen zich hier dan ook op voorbereiden;
- 3 Zorg voor een eenduidige vorm van evaluatie van het participatieproces. Onderzoek hiervoor de deelname aan de landelijke Benchmark Burgerparticipatie;
- 4 Evalueer het digitaal Burgerpanel Velsen in het tweede kwartaal 2012;
- 5 Blijf de gemeentelijke website ontwikkelen als basis voor participatie door bijvoorbeeld meer achtergrondinformatie over de participatieonderwerpen te plaatsen en als medium voor interactief gebruik. Maak daarbij tevens actief gebruik van de mogelijkheden van social media zoals Hyves en Facebook;
- 6 Zorg voor een optimale ondersteuning van beleidsmedewerkers bij de realisatie van hun participatieopdracht. Dit kan door eenduidige instructies, het beschikbaar stellen van (interactieve) communicatiemiddelen en training/coaching in methodieken. Daarbij moet hij/zij voldoende ruimte (kaders) en (financiële) middelen hebben om in het proces te kunnen manoeuvreren;
- 7 Zorg voor centrale coördinatie van participatieprojecten. Dit om de afstemming tussen bestuur en organisatie te vergroten en meer eenduidigheid te brengen in de wijze waarop de gemeente participatieve trajecten doorloopt.

In hoeverre deze aanbevelingen zijn overgenomen, blijkt onder andere uit de programmabegrotingen, die in de volgende paragraaf worden besproken.

3.2 / Begrotingen (2013-2016) en coalitieakkoord

Begrotingen laten voorzichtige wending naar overheidsparticipatie zien

In de begrotingen (2013-2016) van de gemeente Velsen is in programma 11 aandacht voor burgerparticipatie. De doelstelling is om via (burger)participatie betrokkenheid van en samenwerking met bewoners, instellingen, organisaties en bedrijven te organiseren of te regisseren inzake activiteiten die een wijk, groep of de samenleving raken.

In de begroting voor 2013 is te lezen dat er opvolging wordt gegeven aan de aanbevelingen uit de evaluatie van het beleidskader 'We houden contact' uit 2012. Zo wordt de gemeentelijke website verder ontwikkeld als basis voor participatie, door bijvoorbeeld meer achtergrondinformatie over de participatieonderwerpen te plaatsen. Verder staat het voornemen beschreven dat de gemeente een dynamisch overzicht met participatieonderwerpen bij gaat houden. De gemeenteraad, en specifiek de agendacommissie, krijgt daar een centrale rol in. Zoals gezegd is dit dynamische overzicht er niet gekomen en is de raad of agendacommissie hier niet betrokken bij geweest. Ook wordt deelname aan de landelijke benchmark burgerparticipatie aangekondigd, waarin de Velsense gang van zaken bij burgerparticipatie wordt vergeleken met die van een aantal andere gemeenten in Nederland. Deze benchmark heeft uiteindelijk niet plaatsgevonden, omdat er geen overzicht van participatieprojecten voorhanden was die ingediend moest worden bij de organisatie van de benchmark.

In de begroting voor 2014 is er aandacht voor de rol van nieuwe media om de communicatie met de gemeenschap en groepen en individuen daarbinnen te verbeteren. Vanaf de begroting voor 2015 wordt ook gesproken over overheidsparticipatie: *"Er is een trend waarneembaar die inhoudt dat burgerparticipatie opschuift naar overheidsparticipatie. De overheid (lees de gemeente Velsen) is gelijkwaardig aan andere actoren in het werkveld, is meer partner aan het worden. Hierbij zijn het tijdig herkennen van signalen uit de*

*omgeving van groot belang om de rol van gelijkwaardig partner ook te kunnen vervullen.*⁵ Ook hier wordt het belang van communicatie en de aandacht voor nieuwe media aangestipt. Dit wordt gezien als voorwaarde om volwaardig deel te kunnen zijn van de netwerksamenleving.

In de begroting 2016 staat ook het wijkinitiatief beschreven: *“Bij overheidsparticipatie schept de overheid de randvoorwaarden om in de behoefte of initiatieven van burgers te voorzien. Burgers kunnen bijvoorbeeld een wijkinitiatief indienen om de leefbaarheid in hun wijk te vergroten. In Velsen kan dat via de gemeentelijke website. Er is een folder in voorbereiding om de aandacht te vestigen op de mogelijkheid om een wijkinitiatief in te dienen.”*⁶⁷ Verder benadrukt de begroting 2016 het gebruik van verschillende instrumenten om doelgroepen te bereiken en informatie van hen te ontvangen, waarvan de belangrijkste ‘burgerparticipatie, het burgerpanel, de pers en internet’ zijn. Het gebruik van nieuwe en sociale media vergt daarbij volgens de begroting de aandacht.

In de begroting 2016 is wat betreft participatie een specifieke doelstelling opgenomen: *“Via (burger)participatie organiseren/regisseren van betrokkenheid van en samenwerking met bewoners, instellingen/organisaties en bedrijven inzake activiteiten die een wijk, groep of de samenleving raken.”* Hoewel de begroting bij veel doelstellingen concrete indicatoren vermeldt waarmee een oordeel kan worden gegeven over de uitvoering, wordt die niet gegeven bij deze doelstelling. Opvallend is dat de doelstelling zich vooral richt op burgerparticipatie en niet zozeer op het thema overheidsparticipatie. Dit duidt erop dat er (nog) geen volledige wending heeft plaatsgevonden en dat de aandacht nog vooral naar burgerparticipatie uitgaat.

Dat de wending richting overheidsparticipatie in de programmabegrotingen nog in beperkte mate belicht wordt, ligt mogelijk ook aan het feit dat in het coalitieakkoord deze trend nauwelijks wordt genoemd. Een belangrijk thema in het coalitieakkoord is ‘Met elkaar zorgen we voor elkaar in Velsen’. Het akkoord geeft aan dat het gemeentebestuur zich open en positief wil opstellen, door met een open blik tegemoet te komen aan initiatieven van buiten: ‘Niet nee tenzij, maar ja mits is het uitgangspunt’. Er staat verder benoemd dat uit de leefbaarheidsmonitor blijkt dat de sociale cohesie in Velsen groot is. Dit biedt volgens de gemeente kansen voor de wijkgerichte dienstverlening. Het coalitieakkoord geeft echter niet aan wat er volgens de coalitie voor nodig is om een ‘open blik’ te hebben en de sociale cohesie te benutten.

⁵ Begroting 2015, p. 96

⁶ Begroting 2016, p. 109

⁷ Op de website is inderdaad een formulier te downloaden om een bewoners- of wijkinitiatief in te kunnen dienen.
<https://dloket.velsen.nl/loket/producten-en-diensten/bewoners-wijkinitiatief>

3.3 / Huidige praktijk

In besluitvorming standaard aandacht voor burgerparticipatie

Het college is er voorstander van om zo vroeg mogelijk in het proces inwoners te betrekken bij besluitvorming. Een goed voorbeeld hiervan is volgens het college de ontwikkeling van een locatie van het Rijksvastgoedbedrijf. Normaal gesproken wordt door de plancoördinator eerst een startdocument gemaakt en vervolgens aan inwoners voorgelegd. In dit geval werden inwoners al betrokken bij opstellen van het startdocument en konden ze hiervoor de input aandragen. Tegelijkertijd wordt door het college onderkend dat deze methode niet overal toepasbaar is; in sommige gevallen is het eenvoudiger voor inwoners als ze kunnen reageren op een document dat er al ligt. Daar ligt vaak de uitdaging: hoe minder concreet het probleem of beleid, des te moeilijker het blijkt om inwoners te betrekken. De mate waarin inwoners betrokken willen worden wordt daarnaast ook bepaald door de grote sociologische verschillen in de gemeente, zoals bijvoorbeeld tussen Santpoort-Zuid en IJmuiden. Tussen deze groepen verschillen zowel de wijze van participatie als de onderwerpen en het niveau waarover men mee wil denken. Op dit moment is er binnen de gemeente nog geen sprake van een aanpak die rekening houdt met deze verschillen. De meeste geïnterviewde medewerkers blijken echter wel op de hoogte te zijn van de impact van deze diversiteit op de effectiviteit van participatie-instrumenten.

Wijkgericht werken nog steeds beleid, maar op zoek naar nieuwe invulling

Sinds 2009 kent de gemeente Velsen een wijkgerichte dienstverlening.⁸ De gemeente heeft destijds een scheiding aangebracht tussen burgerparticipatie en wijkgerichte dienstverlening. Wijkteams kennen een centrale plek binnen het wijkgerichte werken. Daarin zetten verschillende organisaties en inwoners zich in voor een schone en veilige wijk. Het blijkt dat verschillende wijkteams moeite hebben om voldoende actief te blijven. Dat geldt ook voor wijkplatforms, bewonersoverleggen die binnen de wijkgerichte dienstverlening ondersteund worden door de gemeente. Sommige wijkplatforms zijn er mee opgehouden, anderen hebben moeite om genoeg bestuursleden te vinden. In de programmabegroting 2016 is te lezen dat het beschikbare budget voor wijkgerichte dienstverlening een onderbesteding heeft, door de afname van wijkplatforms en dat er niet volledig gebruik wordt gemaakt van het budget.⁹ Volgens de gemeente is dit een structurele tendens.

Uit interviews blijkt dat het voor de ambtelijke organisatie zoeken is naar de rol van deze bewonersoverleggen in de relatie met de gemeente. In de programmabegroting 2016 staat dat er in 2016 gewerkt wordt aan een 'nieuwe nadere invulling van het wijkgericht werken'. Daarover wordt gezegd:

“De gedachte ‘van buiten naar binnen’ is hierbij een belangrijk begrip. Daarmee wordt bedoeld dat het beleid niet (binnen) op het gemeentehuis wordt gemaakt, maar (buiten) samen met betrokkenen. Daarbij komen de rollen van zowel bewoners, professionals als overheid in een ander licht te staan als het gaat om de herstructurering van de sociale infrastructuur. Op basis van te formuleren wijkanalyses zijn bewoners meer leidend in het bepalen van de opgaven per wijk. Hiertoe gaan gemeente en bewoners vaker in gesprek met elkaar.”

Om dit te realiseren is in de perspectiefnota onder programma 10 formatie-uitbreiding op het gebied wijkrelatiemanagement aangevraagd.

⁸ Notitie wijkgerichte dienstverlening 2009.

⁹ Programmabegroting 2016, p. 8.

Relatiemanager functioneert als verbindende schakel

De gemeente werkt met een 'relatiemanager' die aanwezig is in de wijken en initiatieven van inwoners probeert te stimuleren en ondersteunen. Verschillende inwoners en organisaties, zo blijkt uit interviews, zijn bekend met de relatiemanager en de financiële middelen die er zijn om initiatieven mogelijk te maken. Met behulp van het bewoners- en wijkbudget zijn in 2015 25 initiatieven mogelijk gemaakt. Tegelijkertijd wordt in een interview gesteld dat dit aantal nog verhoogd zou kunnen worden. Wanneer er meer ondersteuning

Belang van een schakel: ideeënmakelaar Zwolle

Wat is het?

In de gemeente Zwolle ondersteunde een 'ideeënmakelaar' gedurende vier jaar bewoners bij het realiseren van ruim 300 initiatieven. Een raadslid zag dat mensen moeilijk met hun ideeën in de gemeente terecht konden. Op basis van een initiatiefvoorstel maakte Zwolle voor vier jaar geld vrij voor een makelaar. Bewoners met een idee maken een afspraak. Het is de taak van de ideeënmakelaar om te bekijken wat een initiatief van de gemeente nodig heeft om uitgevoerd te worden. De ideeënmakelaar staat met één been binnen de gemeentelijke organisatie en met één been in de stad. De ideeënmakelaar stelt vragen, luistert en denkt mee. Zo wordt een plan concreter en komt boven tafel wat er nodig is om het plan tot uitvoer te brengen. Voorwaarde is dat een idee een maatschappelijke meerwaarde heeft voor de stad, bijvoorbeeld door een bijdrage te leveren op cultureel of sociaal vlak of aandacht besteedt aan duurzaamheid.

Wat levert het op?

Van de ruim 300 initiatieven, werd de helft gerealiseerd zonder verdere steun van de gemeente. Verder leidde het tot enthousiaste en initiatiefrijke bewoners, creatieve oplossingen voor problemen in de stad en een versterking van het netwerk van maatschappelijke partners.

vanuit de gemeente mogelijk zou zijn, kunnen inwoners beter begeleid worden bij het realiseren van ideeën en daarmee een nog hogere leefbaarheid in de wijk tot gevolg hebben. Betrokkenen geven aan dat communicatie hierbij een startpunt is, waarbij een goede en gebruiksvriendelijke website een belangrijk onderdeel is.

Overgang naar overheidsparticipatie door raad en college ingezet

Zoals ook blijkt uit het coalitieakkoord en de programmabegrotingen, is het perspectief op participatie en de rol van de overheid daarin de afgelopen jaren veranderd. Het beleidskader gaat sterk uit van een centrale regierol van de gemeente, terwijl het college nu juist meer regie verwacht van de gemeenschap. College en ambtelijke organisatie zetten daarom in op een ontwikkeling van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie. De moties vanuit de raad ('right to challenge', 'G1000') worden gezien als een stimulans voor deze vernieuwing.¹⁰ In deze moties geeft de raad aan dat het 'van groot belang is om initiatieven van betrokken inwoners een serieuze kans te geven'. Het gaat de raad er vooral om dat inwoners het vertrouwen, de middelen en de verantwoordelijkheid krijgen om zelf iets te doen aan de

¹⁰ Motie 22, 25 juni 2015, en motie 40, 5 november 2015.

leefbaarheid, welzijn en dienstverlening in hun omgeving. In een gezamenlijke sessie (februari 2016) hebben het college, het management en de raad gesproken over wat het betekent om meer uit te gaan van het initiatief van inwoners en welke rol instrumenten als 'right to challenge' en G1000 daar bij kunnen spelen. Het doel van de gemeente is te komen tot een 'Nieuw Velsens Peil'. In de sessie is onder andere de overheidsparticipatie-ladder aan de raad geïntroduceerd en heeft de raad door middel van een rollenspel de verschillende rollen en belangen rondom een participatietraject ervaren. Hieruit bleek dat de raad nog zoekende is naar de eigen rol: welke rol heb je als volksvertegenwoordiger nog wanneer je verantwoordelijkheden overgeeft aan inwoners?

Overheidsparticipatie plek geven in beleid: integrale nota rolneming Halderberge

Wat is het?

In de gemeente is in 2011 een nota burgerparticipatie opgesteld. Deze is toe aan een herijking. De gemeente is druk bezig met overheidsparticipatie. Daar is eerder het plan van aanpak Burgerkracht voor opgesteld. Ook doorloopt de gemeente een pilot overheids- en burgerparticipatie. Burgerinitiatief en de veranderende rol van de overheid staan hierbij centraal. Ook werkt een werkgroep van de raad aan bestuurlijke vernieuwing. Zo ontstond de behoefte om in een integrale nota alle ontwikkelingen bij elkaar te brengen onder het begrip '*rolneming*'. Ze gaat in op de veranderende rol van de gemeente (raadslid, bestuurder, medewerker) in de samenleving, maar ook op de veranderende rol die inwoners hebben ten opzichte van de gemeente.

Wat levert het op?

De nota wordt nu ontwikkeld in samenspraak met de raads werkgroep bestuurlijke vernieuwing en inwoners (onder meer in de vorm van de bevraging van een digitaal burgerpanel). De nota zal ingaan op de volgende zaken:

- / Een verbinding van de trap van burgerparticipatie en de trap van overheidsparticipatie;
- / Een uitwerking van deze twee trappen en wat dit betekent voor de rol van de inwoner, gemeente (organisatie) en gemeenteraad;
- / Geen lijvige notitie, maar een praktisch toepasbaar en kort document met veel voorbeelden;
- / Een visuele voorstelling van meedoen met tools die ingezet kunnen worden;
- / Een voorstel voor het verder ontwikkelen van het digitaal burgerpanel.

Hoewel er op strategisch niveau dus wordt nagedacht over overheidsparticipatie, moet dit op tactisch en operationeel niveau nog vorm krijgen. Wel zijn er steeds meer voorbeelden bekend waarbij inwoners het initiatief nemen, bijvoorbeeld als het gaat om het onderhoud van een park of groenstrook. Geïnterviewden geven aan dat medewerkers uit wijkploegen en groenploegen hierbij bijvoorbeeld een belangrijke functie vervullen. Zij weten wat er leeft in de buurt en handelen naar signalen die hun vanuit de samenleving bereiken. Daarbij is er voor hen ook de mogelijkheid om deze signalen in het beleid mee te laten nemen. In het algemeen wordt overigens aangegeven dat participatie vooral plaats lijkt te vinden aan de 'harde' kant van de organisatie, zoals op het gebied van openbare werken en groen. In het sociale domein is het betrekken van externe actoren veel meer geformaliseerd, bijvoorbeeld de WMO-raad. Hier kan participatie volgens betrokkenen nog meer ontwikkeld worden.

Succes op het gebied van participatie niet altijd gedeeld en bekend

Vanuit het college en de ambtelijke organisatie wordt aangegeven dat veel succesvolle participatietrajecten lang niet altijd bekend zijn onder raadsleden en inwoners van de gemeente. Zo is de aanleg van een glasvezelnet in de gemeente Velsen het tweede officiële burgerinitiatief dat in de gemeente is ingediend. Dat

zijn voor de raad zeer zichtbare initiatieven. Er ontwikkelen zich volgens college en ambtelijke organisatie echter buiten het zicht van de raad veel initiatieven die niet officieel een burgerinitiatief zijn maar wel vanuit de gemeenschap worden geïnitieerd of samen met de gemeenschap worden uitgevoerd. Het feit dat juist participatietrajecten of initiatieven waarbij de vorm, de ondersteuning of het resultaat teleurstellend was, blijven 'hangen' in de beeldvorming. Dit voedt volgens geïnterviewden bij sommige inwoners de gedachte dat participatie geen nut heeft. In interviews wordt daarom aangegeven dat het van belang is dat inwoners de toegevoegde waarde van de inzet en ondersteuning van de gemeente bij hun eigen initiatieven inzien.

3.4 / Bevindingen

Goede elementen 'We houden contact' lijken niet verankerd

In het beleidskader 'We houden contact' staan nuttige aanwijzingen voor de wijze waarop de gemeente Velsen met burgerparticipatie zou moeten omgaan. Positief is bijvoorbeeld de nadrukkelijke aandacht voor de rollen van college en raad. De vraag is wel in hoeverre het beleidskader verankerd is in de gemeentelijke organisatie. Logischerwijs is men over de jaren minder bekend geworden met de inhoud van het kader. Maar de onbekendheid kan ook het gevolg zijn van het ontbreken van een duidelijk afwegingskader: hoewel wel uitgesproken is dat het gemeentebestuur beslist over samenspraak of inspraak, en dat meebeslissen niet iets is voor burgers, is het niet duidelijk op welk grond de gemeente kiest voor een bepaald instrument of een bepaald niveau van participeren. Ook wordt in het beleidskader weinig aandacht besteed aan voorwaarden waar een goed participatietraject aan moet voldoen (denk aan duidelijkheid over rollen inwoners/gemeente, deelname aan participatie eenvoudig maken, regelmatige communicatie). Het feit dat binnen de gemeente nu een ontwikkeling gaande is waarbij 'overheidsparticipatie' de aandacht krijgt, brengt het risico met zich mee dat de sterke punten uit het beleidskader 'We houden contact' niet meer herkend worden. In 2012 werd in de evaluatie al geconstateerd dat er enkele zaken niet zijn opgepakt. Het idee van het dynamische overzicht, waarbij raad en college samen de onderwerpen voor participatie bepalen, is nooit tot uitvoering gekomen.

Ontwikkelen van een afwegingskader: leidraad participatie Ridderkerk

Wat is het?

Om medewerkers van de gemeente Ridderkerk handvatten te geven om af te wegen of en hoe participatie er in een bepaald dossier uit kan zien, werkt die gemeente met een leidraad, een afwegingskader inclusief stroomschema. Door de leidraad te hanteren doorlopen medewerkers vanzelf zeven stappen: 1) omgevingsanalyse; 2) afwegen inspraak; 3) afwegen of onderwerp participatie uitsluit; 4) bepalen meerwaarde van participatie; 5) checken randvoorwaarden; 6) niveau van participatie; 7) bepalen communicatie. Voor elke stap in de leidraad zijn aanvullende formats en middelen ontwikkeld om tot een goed inrichting van het participatieproces te komen. Voor overheidsparticipatie is een 'gespreksplacemat' ontwikkeld om samen met initiatiefnemers om tafel te kunnen gaan en dan samen de juiste vragen te stellen.

Wat levert het op?

Medewerkers hanteren op een laagdrempelige wijze en 'als vanzelf' een gedeelde benadering in het inrichten van een participatietrajecten, zonder dat oog voor de specifieke situatie en maatwerk verloren gaat. De werkwijze laat veel schakering toe, maar dwingt gebruikers om steeds te motiveren waarom ze welke keuzes maken.

Ontwikkeling richting overheidsparticipatie vraagt nog om uitwerking

College en raad hebben gezamenlijk een proces ingezet richting het mogelijk maken van overheidsparticipatie. Het gaat hierbij vooralsnog om strategische visievorming: wat betekent het voor de raad wanneer ruimte voor overheidsparticipatie wordt gecreëerd? Het is de ontwikkeling van 'we houden contact' naar 'we maken contact'. De stap naar het opdoen van ervaringen op het meer tactische en operationele niveau is nog niet gezet. Pas bij het daadwerkelijk 'doen' van projecten die aan het idee van overheidsparticipatie raken, kan het debat op een concreter niveau worden gevoerd over rollen van raad/college en over succesfactoren bij het mogelijk maken van initiatieven. Een wezenlijke vraag hierbij is: hoe komen initiatieven van inwoners in het aandachtsveld van de gemeente? Het expliciet aanbrengen van een relatie met het wijkgericht werken, waarbij de gemeente op wijkniveau inwoners opzoekt, kan daarin een belangrijke rol vervullen. Waar in 2010 het wijkgericht werken en burgerparticipatie bewust uit elkaar is gehouden, zou het in het kader van overheidsparticipatie wenselijk kunnen zijn dat er juist een sterkere verbinding wordt gemaakt. De rol van wijkplatforms, wijkteams en de relatiemanager kan hierbij kritisch worden geëvalueerd: in de loop der tijd lijken wijkplatforms minder actief te worden, het lukt wijkteams niet altijd om voldoende mensen aan tafel te krijgen en de relatiemanager moet verbinding houden met een groot en gedifferentieerd gebied.

Een ontwikkelplan formuleren: lokaal actie- en ontwikkelprogramma VNG-werkgroep

Wat is het?

De afgelopen jaren zijn veel landelijke rapporten over de staat van de lokale democratie verschenen. De VNG-werkgroep Democratie & Bestuur werkt nu, op basis van deze rapporten, met de Proeftuinen Maak het Verschil, het programma Lokale Democratie in Beweging en Democratic Challenge aan (een voorstel voor) een *lokaal actie- en ontwikkelprogramma*. Via discussietafels en een forum betreft de werkgroep gemeenten bij het opstellen van het voorstel. Het zal op 30 november in Nieuwegein worden gepresenteerd.

Wat levert het op?

Anders dan eerdere rapporten wil het programma voor gemeenten concrete stappen en mijlpalen formuleren in de verdere ontwikkeling van de lokale democratie. Gemeenten kunnen het programma daarna in hun eigen context, bijvoorbeeld door een college- en raadsbesluit vaststellen en zo bekrachtigen. Bijvoorbeeld nadat ze daarin voor de eigen context hebben bepaald welke stappen, mijlpalen en/of experimenten ze voor de komende periode willen agenderen. Zo ontstaan, naast visie op de veranderende relatie gemeente-samenleving, ook concrete voornemens die in de tijd worden gezet: een op de lokale situatie afgestemde uitvoeringsagenda op het gebied van burger- en overheidsparticipatie.

4 Casusselectie

Nu het beleid en de ambities van de gemeente Velsen op het gebied van burger- en overheidsparticipatie in kaart zijn gebracht, bekijken we hoe participatie in de praktijk wordt vormgegeven. Dat gebeurt aan de hand van vier cases. In dit hoofdstuk wordt de wijze waarop deze vier cases voor dit onderzoek zijn geselecteerd verantwoord.

4.1 / Uitkomsten consultatie en duidingssessie

Consultatie

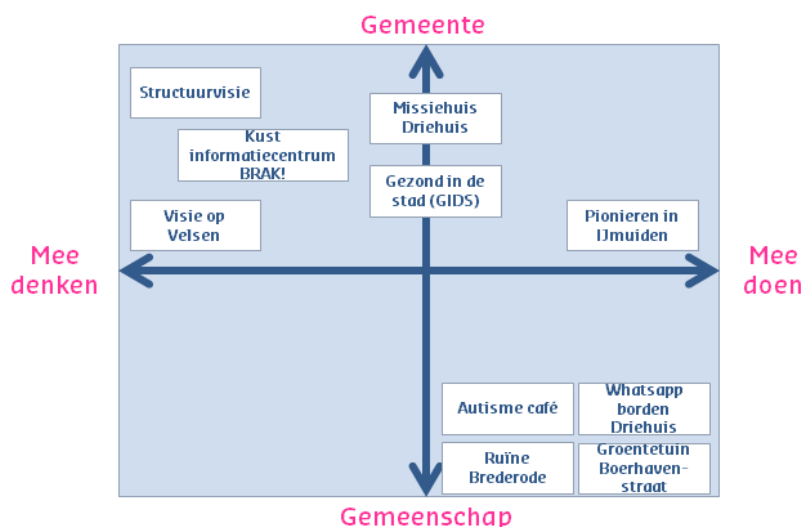
De rekenkamercommissie heeft met een digitale enquête aan 33 medewerkers van de gemeente Velsen gevraagd naar voorbeelden van samenspel tussen de gemeente en de gemeenschap in Velsen. Er is in de enquête gevraagd naar voorbeelden in vier categorieën, namelijk:

- / De *gemeente* nam het initiatief, en de nadruk lag op *meedenken*;
- / De *gemeente* nam het initiatief, en de nadruk lag op *meedoen*;
- / De *gemeenschap* nam het initiatief, en de nadruk lag op *meedenken*;
- / De *gemeenschap* nam het initiatief, en de nadruk lag op *meedoen*.

De enquête had een goede respons en leverde 37 voorbeelden op (zie ook bijlage 2). Van de 37 voorbeelden gaan 21 voorbeelden over samenwerking waarbij de gemeente het initiatief nam, tegenover 13 keer een initiatief van de gemeenschap. Drie voorbeelden werden bij beide categorieën genoemd. De opgehaalde participatieprojecten bevinden zich voor het merendeel in het fysieke domein.

Duidingssessie

Op 24 mei 2016 was een duidingssessie met medewerkers van de gemeente Velsen. Hiervoor waren de 33 medewerkers naar wie de enquête was verstuurd, uitgenodigd. Tijdens de duidingssessie is een aantal cases in meer detail besproken. Het ging om de cases die meerdere malen waren genoemd in de enquête en om de cases waarvan de aanwezigen aangaven dat het belangrijk was om ze te bespreken. De cases zijn door de aanwezigen in onderstaand kwadrant geplaatst. Opvallend is dat sommige cases tijdens de bijeenkomst op een andere plek in het kwadrant zijn geplaatst dan in de enquête is aangegeven (zoals

Whatsapp-buurtpreventieborden in Driehuis: in de enquête is dat genoemd als een voorbeeld van meedenken, in de sessie werd dit meedoen.

Meedenken op initiatief van de gemeenschap: Verbond van zelforganisaties WIJ Delfshaven

Wat is het?

WIJ Delfshaven is een netwerk van samenwerkende bewonersinitiatieven en zelforganisaties. Het is opgericht als reactie op het verdwijnen van de deelgemeentes in Rotterdam in 2013. Het netwerk speelt in op de ruimte die de nieuwe gebiedscommissies bieden voor vormen van directe democratie; meer buurt en minder politiek. WIJ is met twee mensen vertegenwoordigd in de Gebiedscommissie Delfshaven, maar is geen politieke partij. Het heeft geen verkiezingsprogramma met inhoudelijke standpunten, is doe-gericht en organiseert allereerst de samenwerking van de kracht die al in de samenleving aanwezig is.

Wat levert het op?

Veel van wat WIJ Delfshaven zegt, publiceert en doet wordt in andere delen van Rotterdam overgenomen. De nieuwsbrief en het twitteraccount wordt binnen en buiten Rotterdam goed gevolgd (1.100+). Het doel is dat in heel Rotterdam over drie jaar collectieve netwerken van bewoners minimaal de helft van het lokaal bestuur vormen naast politieke partijen. In welke vorm dan ook; wijkraden, coöperaties of een doorontwikkeling van de huidige gebiedscommissies. Hiermee ontstaat er een gezonde balans tussen samenwerking van onderop en van bovenaf.

Ook opvallend is dat er geen voorbeelden zijn genoemd waarbij de gemeenschap het initiatief heeft genomen om met de gemeente mee te denken. Verder bleek uit de bijeenkomst dat lang niet iedereen op de hoogte was van de verschillende participatietrajecten op de lijst. Dat leidde tot de oproep om de lijst te delen met de organisatie.

Daarnaast hebben de onderzoekers in de duidingssessie uitgevraagd wat de inhoud en procesgang was bij deze voorbeelden. Dit zorgde voor de bouwstenen om een aantal criteria te formuleren om cases te kunnen selecteren:

- / Spreiding over type participatie (zelfbeheer, participatie en beleidsvorming, maatschappelijke & buurtinitiatieven en maatschappelijke participatie & zelfredzaamheid);
- / Spreiding over fysiek en sociaal domein;
- / Spreiding over initiatief gemeente en initiatief gemeenschap;
- / Spreiding over meedoen en meedenken;
- / Spreiding over projecten met een voorspoedig en minder voorspoedig verloop;
- / Onderzoekbaarheid.

Kennis en ervaringen delen: Participedia Utrecht

Wat is het?

Ambtenaren van de gemeente Utrecht deelden hun kennis en ervaringen bij participatietrajecten via een website die ook voor de rest van de wereld zichtbaar was. Doel: kennis delen, ervaringen uitwisselen en van elkaar leren. Op de site stonden meer dan 40 Utrechtse projecten: korte projectomschrijving, kerngegevens en bijbehorende documenten. Overzichtelijk en handig als je zelf met een vergelijkbaar project aan de slag gaat. Op de site stond ook in een paar pagina's welke afspraken er in Utrecht gelden. Ook bevatte de site een 'participatie wizard'. Het beantwoorden van vijf eenvoudige vragen leidt tot een eerste indicatie van het gewenste niveau van participatie. Bovendien helpt het bij de onderbouwing van de keuzes.

Wat levert het op?

De basis is voor iedereen – intern en extern – inzichtelijk. De site is een platform om ervaringen die er in de gemeente zijn, ook echt te delen. De openbaarheid van de site maakt dat ook inwoners zicht krijgen op wat er op het vlak van participatie zoal gebeurt in de gemeente, en welke afspraken er gelden. Fijn voor ambtenaren (en ook voor inwoners) is dat het niet gaat om dikke handboeken en stapels documenten. Een site als een levend geheel: nieuwe projecten, ervaringen en middelen kunnen van commentaar worden voorzien.

4.2 / Definitieve selectie door de rekenkamercommissie

Selectiebijeenkomst

Op 1 juni 2016 was een selectiebijeenkomst met de rekenkamercommissie. Tijdens deze bijeenkomst zijn de door de organisatie aangedragen cases besproken. Ook zijn de criteria voor het selecteren van cases behandeld. De bespreking heeft drie extra mogelijke cases opgeleverd, namelijk: Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV), het project Blekersduin en Burgerinitiatief Glasvezel.

Geselecteerde cases

Aan de hand van de in paragraaf 4.1 besproken criteria zijn uit de door de organisatie en de rekenkamercommissie aangedragen cases vier cases geselecteerd, namelijk:

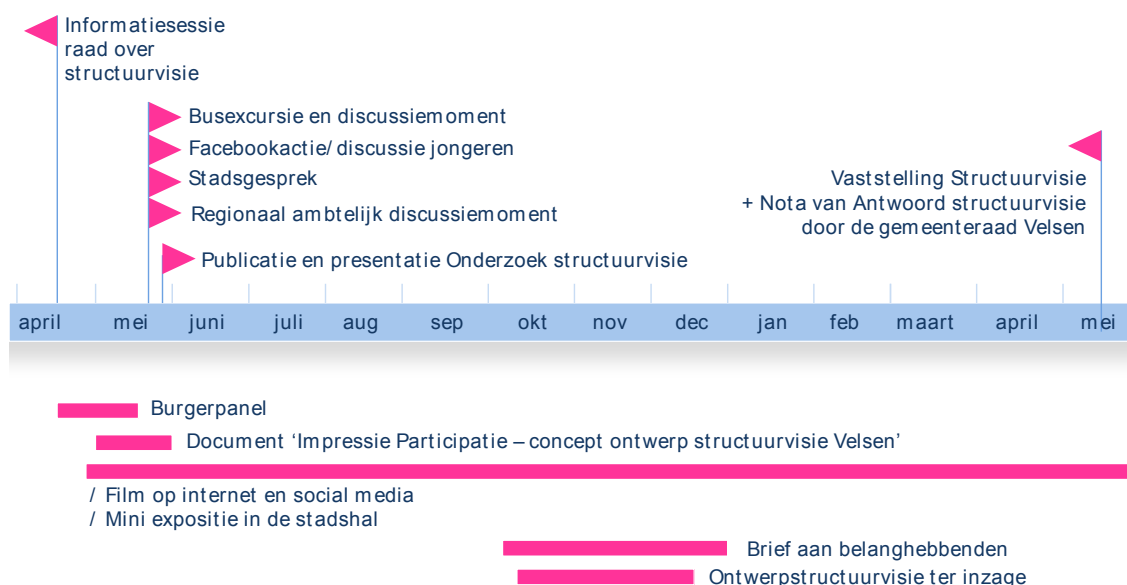
- / Structuurvisie
- / Gezond in de Stad (GIDS)
- / WhatsApp borden Driehuis
- / Blekersduin

In de volgende hoofdstukken worden de cases beschreven en geanalyseerd.

5 Ervaringen met participatie in de praktijk: Structuurvisie

In dit hoofdstuk wordt beschreven op welke wijze belanghebbenden zijn betrokken bij het opstellen van de Structuurvisie en hoe dit beleefd is door de betrokkenen.

5.1 / Beschrijving van de casus

Figuur 1. Tijdslijn participatieproces Structuurvisie

Plan van aanpak verwijst nadrukkelijk naar 'We houden contact'

De aanleiding voor de nieuwe structuurvisie wordt genoemd in het Plan van aanpak Structuurvisie Gemeente Velsen: de raad heeft de Visie op Velsen 2025 vastgesteld en de voorgaande structuurvisie geeft het ruimtelijk beleid weer tot 2015, waardoor vernieuwing noodzakelijk is. In het plan van aanpak wordt het doel van de Structuurvisie weergegeven: een document waarin op hoofdlijnen het ruimtelijk beleid wordt beschreven, waarbij het gaat over de ontwikkeling van nieuwe gebieden, het herontwikkelen van bestaande gebieden en om het veiligstellen van waardevolle structuren van groen, natuur, water en andere ruimtelijke structuren.

In het plan van aanpak staat dat bij de opstelling van de structuurvisie verschillende partijen worden betrokken: bewoners, ondernemers, belangengroeperingen en gemeenteraad. Gesteld wordt dat er geen regels zijn verbonden aan de vaststelling van de structuurvisie, behalve dat duidelijk moet worden gemaakt hoe belanghebbenden in de gelegenheid zijn gesteld om hun mening op de visie kenbaar te maken. De

gemeente zet hierbij in om in gesprek te gaan met de bevolking en met andere betrokkenen over de toekomst de gemeente, zodat zij in staat worden gesteld keuzes te maken en er draagvlak wordt gecreëerd. De gemeente stelt in het plan van aanpak dat gezien de impact van de structuurvisie het van groot belang is dat er een breed gedragen visie komt.¹¹

Hierbij wordt nadrukkelijk verwezen naar de nota 'We houden contact'. De gemeente bepaalt aan de hand van de participatieladder dat er sprake moet zijn van 'raadplegen'. Hierbij wordt niet aangegeven op grond waarvan deze afweging is genomen. Ook het belang van communicatie komt aan de orde: 'het is van belang om de verwachtingen van derden vooraf goed te "managen", zaken goed te beargumenteren en gedurende het traject met regelmaat terugkoppeling te geven.'¹² Voor de uitwerking van het plan van aanpak, inclusief participatie en communicatie, wordt een extern bureau ingehuurd.

Het plan van aanpak beschrijft zeven fasen, waarbij telkens wordt aangegeven op welke manier de gemeenteraad wordt betrokken:

- / Fase 1: Voorbereiding;
- / Fase 2: Beleidsinventarisatie;
- / Fase 3: Opstellen concept ontwerp-structuurvisie;
- / Fase 4: Externen raadplegen over concept ontwerp-structuurvisie;
- / Fase 5: Verwerken input en opstellen ontwerp-structuurvisie;
- / Fase 6: Inspraak, bijstelling en besluitvorming;
- / Fase 7: Uitvoering en monitoring.

Op 26 juni 2013 bespreekt het externe bureau met de raad het proces rondom de structuurvisie.¹³ De raad geeft in deze bijeenkomst aan dat de raad graag betrokken blijft bij het verloop van de burgerparticipatie. De wens wordt daarbij uitgesproken dat de raad niet alleen schriftelijk wordt geïnformeerd over de participatiestappen, maar dat de verschillende stadia besproken worden met de raad.

Gemeente gebruikt verschillende participatie-instrumenten¹⁴

Informatiesessie met raad

Op 23 april 2015 wordt er een sessie gehouden waarin de raad wordt geïnformeerd over de structuurvisie en de wijze waarop burgers worden betrokken bij de ontwikkeling ervan. Deze sessie geldt als het startpunt van het participatietraject. In de sessie is door de portefeuillehouder aangegeven dat terugkoppeling over de participatie dynamisch zal gebeuren. Dat wil zeggen dat het de dynamiek volgt van de participatie en dat er geen statisch document volgt.¹⁵

Stakeholdersbijeenkomst

Op 19 mei 2015 houdt de gemeente een stakeholdersbijeenkomst waar veertig verenigingen, instellingen en organisaties, en raadsleden aan deelnemen. Tijdens deze bijeenkomst werd een concept structuurvisie gepresenteerd en met een bus door de stad gereden om de structuurvisie levendig te maken. De stakeholders noemden een aantal aandachtspunten, zoals onduidelijkheid wat er met de vorige

¹¹ Plan van aanpak structuurvisie gemeente Velsen, p. 3.

¹² Plan van aanpak structuurvisie gemeente Velsen, p. 4.

¹³ Kort verslag van sessie van 26 juni 2013.

¹⁴ Informatie gebaseerd op Rapportage impressie participatie, mei 2015.

¹⁵ Rapportage impressie participatie, p. 2.

structuurvisie is gebeurd, dat bedrijvigheid niet onmogelijk gemaakt moet worden en het betrekken van culturele partijen. Het resultaat van deze vijf groeps gesprekken is uiteindelijk vervat in een korte presentatie.

Stadsgesprekken

Op 20 mei is een inloopavond gehouden. De opkomst was laag: er zijn vijftien personen op af gekomen. Inwoners konden informatie vergaren en hun mening geven. Zij gaven verschillende punten aan, onder andere over de functie en beheer van het park Spaarnwoude, het missen van uitgaansgelegenheden en participatie van bewoners bij het beheer van parken. Er konden ook schriftelijke reacties worden gegeven, waar door drie inwoners gebruik van is gemaakt. De Werkgroep Duurzaam Spaarnwoude, opgezet door Bewonersvereniging BNS, heeft ook een schriftelijke reactie ingediend.

Facebookactie scholieren

Op 20 mei is tevens een facebookactie gehouden waarbij scholieren – soms via hun ouders - hun mening konden geven over het conceptontwerp Structuurvisie. 25 inwoners hebben hieraan deelgenomen. In figuur 1 is hier een impressie van te zien.

Ambtelijke bijeenkomst

Op 21 mei is er een bijeenkomst voor ambtenaren Ruimtelijke Ordening en Stedenbouw in de regio georganiseerd, die door twaalf personen is bijgewoond. Tijdens deze bijeenkomst is met name gesproken over het behoud van de kernkwaliteiten van de verschillende kernen en landschappen in de gemeente. Ook hebben de ambtenaren aangegeven dat de bereikbaarheid in en verbinding met de regio belangrijk is. Verder was volgens de deelnemers het belang van de regio ten opzichte van de Metropoolregio Amsterdam nog onvoldoende terug te zien in de Structuurvisie.

Onderzoek

Op 29 mei 2015 wordt het Onderzoek Structuurvisie, uitgevoerd door DUO Market Research onder 1.378 inwoners, gepubliceerd. Hierin wordt inzicht gegeven in de houding van inwoners ten aanzien van een mogelijke groei in inwonertal van de gemeente en welke wensen inwoners hebben over toekomstige winkelvoorzieningen, sport- en recreatievoorzieningen en faciliteiten in de wijk. De uitkomsten van dit onderzoek gelden als input voor de structuurvisie.

Figuur 2. Facebookactie

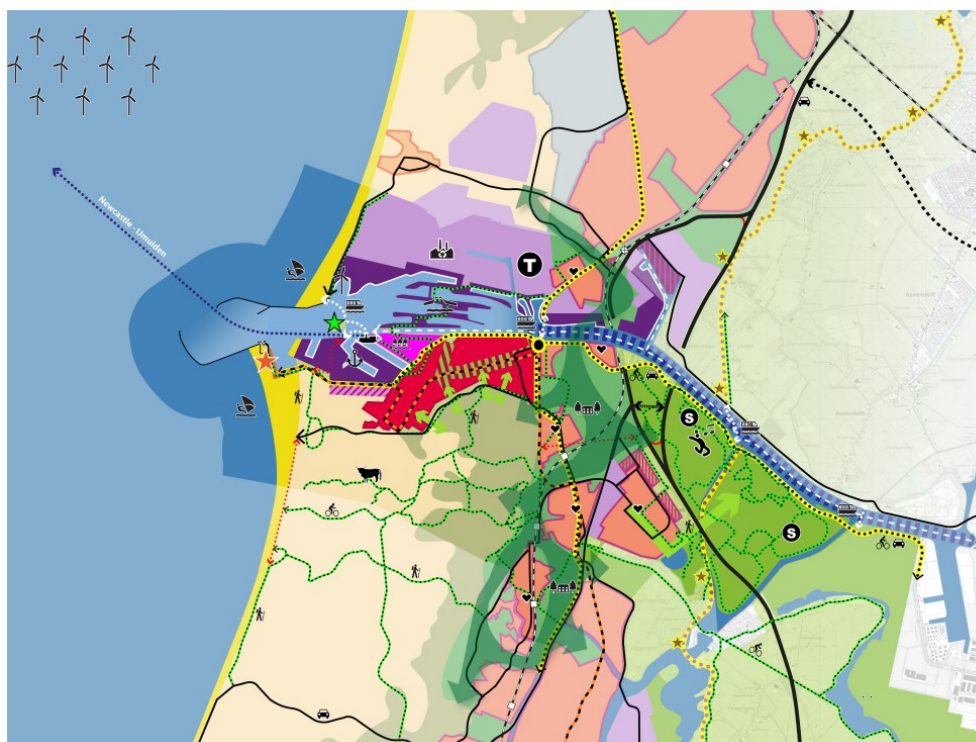
Zienswijzen

De ontwerpstructuurvisie heeft van 23 oktober tot en met 3 december 2015 ter inzage gelegen. Op 10 februari 2016 publiceert de gemeente de Nota van Antwoorden op de ingediende zienswijzen. Er zijn zeventien zienswijzen ingediend, waarvan de eerste zienswijze door 48 inwoners tezamen. De overige zestien zienswijzen zijn ingediend door bedrijven en/of organisaties en stichtingen. Een aantal zienswijzen zijn in subdelen opgesplitst. Er zijn in totaal 26 van de 80 subdelen overgenomen, waarbij het vaak gaat om gedeeltes van een zienswijze. In de Nota van Antwoorden wordt uitgebreid en overzichtelijk gemotiveerd waarom een zienswijze wel of niet leidt tot aanpassingen in de Structuurvisie. De zienswijze van de 48 inwoners uit Santpoort-Noord gaat over het schrappen van een woningbouwlocatie aan de binnenduinrand. Deze zienswijze wordt overgenomen met als opmerking dat er dan wel minder bouwcapaciteit overblijft.

Van bedrijven zijn er veel opmerkingen gekomen over de aanduiding van locaties. Van stichtingen en natuurorganisaties/wijkverenigingen zijn zorgen, vragen en opmerkingen gekomen over bebouwing en over behoud van natuur en (cultuur-)historische waarde van gebieden.

Presentatie structuurvisie

Op 12 mei 2016 is de structuurvisie definitief vastgesteld. De ondertitel luidt: 'rauw, slim en lommerrijk', waaruit al deels blijkt dat er geluisterd is naar betrokkenen. Deze termen kwamen namelijk naar voren tijdens de stakeholdersbijeenkomst. Naast het document is de structuurvisie ook samengevat in een video en de structuurvisie is op verschillende plekken in de gemeente visueel tentoongesteld.

Figuur 3. Structuurvisie op A3-formaat samengevat

5.2 / Ervaringen van college en organisatie

Organisatorische vormgeving proces prettig ervaren

De manier waarop het proces rondom de structuurvisie organisatorisch is vormgegeven wordt door ambtelijk betrokkenen als prettig ervaren. Er was sprake van een kleine kerngroep, die als denktank functioneerde en in het proces continu terugblikte en vooruitkeek. Om het kernteam heen werkte een brede projectgroep. In deze projectgroep zaten mensen vanuit verschillende inhoudelijke disciplines. In de brede projectgroep werden alle tussenproducten besproken. De groep was verder betrokken bij het faciliteren van een raadsessie en het stadsgesprek. Gedurende het proces zijn de rollen van het extern bureau (dat ingehuurd was als begeleider van het proces) en de gemeente veranderd. De ambtelijk betrokkenen merkten dat zij meer kennis hadden van de sociale kaart van de gemeente dan het externe bureau. Daarop is besloten dat het externe bureau meer de technische ontwikkeling van de structuurvisie op zich zou nemen en de gemeente meer zou optreden als projectleider.

Participatie afgestemd op de doelgroep

In het participatieproces rondom de structuurvisie is rekening gehouden met de grote variatie in de samenstelling van inwoners in de gemeente. De participatie-instrumenten zijn afgestemd op de verschillende doelgroepen. Er is ingezet op actieve vormen van interactie die tot de verbeelding spreken en 'leuk' zijn. Zoals eerder aangegeven zijn voor scholieren, inwoners, bedrijven, ambtenaren in de regio en de raad verschillende participatie-instrumenten toegepast. Verder is er gezocht naar manieren om inwoners te betrekken die zich moeilijker laten horen. Daarom is bijvoorbeeld gekozen om het burgerpanel voor het inwonersonderzoek in te zetten. Het panel zorgt voor een representatief beeld van de inwoners van de gemeente. Daarnaast was het een toegankelijk instrument, omdat mensen in hun eigen tempo en in hun eigen tijd konden reageren. Ook is er gekozen om een stadsgesprek te organiseren om ook inwoners de fysieke mogelijkheid te geven hun mening te geven. Hoewel hier weinig mensen op af zijn gekomen, was het wel een manier om inwoners breed uit te nodigen. Het is onduidelijk of de lage opkomst komt door de manier van uitnodigen of door gebrek aan interesse. De geïnterviewden geven aan dat het vooral lastig is om op plekken waar geen georganiseerde wijkplatforms zijn, inwoners te betrekken.

Aandacht voor evaluatie en terugkoppeling

Participatie zou volgens de geïnterviewden moeten leiden tot een gedragen voorstel, waar insprekers zich in kunnen herkennen. Het is belangrijk om goed inzichtelijk te maken waarom een inspraakactie wel of niet wordt meegenomen. Bij de Structuurvisie is er daarom veel aandacht besteed aan de Nota van Beantwoording. Ook is er aandacht besteed aan het informeren van de gemeenteraad door middel van collegeberichten, bijeenkomsten en een overzicht van de resultaten van elk participatiemoment. De geïnterviewden geven verder aan dat het achteraf belangrijk is om met een evaluatie na te gaan wat er goed of fout is gegaan. Deze evaluatie is voor de Structuurvisie nog niet gepland.

Participatie gebruikt om effecten van beleid te laten zien

De geïnterviewden gaven aan dat er onder sommige organisaties scepsis ontstond over het nut van een structuurvisie: wat zou er van terecht komen? Daarom is de busexcursie bedacht, waarmee verschillende belanghebbenden rondgeleid zijn door Velsen. Tijdens de busexcursie zijn de resultaten en successen van de vorige structuurvisie gedeeld. Het negatieve sentiment is hierdoor omgeslagen.

5.3 / Ervaringen van extern betrokkenen

Verschillende vormen van participatie gewaardeerd

Door extern betrokkenen wordt de inzet van verschillende vormen van participatie gewaardeerd. De busrit was bijvoorbeeld een leuke vondst om aandacht te geven aan de recente ontwikkelingen in de gemeente, terwijl de Facebookactie juist goed aansloot op de beleefwereld van jongeren. De werkgroepen die plaatsvonden na de busrit werden volgens de geïnterviewden geleid door een deskundige ambtenaar. De grote opkomst van raadsleden bij deze werkgroepen werd gewaardeerd en ook door de raadsleden zelf als nuttig ervaren. Volgens de betrokkenen was er sprake van een gemêleerd gezelschap, hoewel een enkeling ook weet dat er relevante organisaties niet uitgenodigd waren en de manier van uitnodigen verschilde per organisatie (waarbij soms werd gevraagd om een mening te geven, terwijl anderen meer informatief werden benaderd). Een andere betrokkene geeft als kanttekening bij de busrit dat die zich met name richtte op IJmuiden en minder op de andere kernen binnen de gemeente. Dat kan het gevoel oproepen bij de andere kernen dat zij als minder belangrijk worden beschouwd. Ook weet een betrokkene zich te herinneren dat de verantwoordelijk wethouder op de dag van de busrit maar kort aanwezig was, wat voor sommigen de indruk gaf dat de gemeente participatie niet van groot belang achtte.

Terugkoppeling en vervolg kan beter volgens betrokkenen

Raadsleden geven aan dat het participatieproces succesvol kan worden beschouwd, omdat zij aan de hand van de reacties op de ingediende zienswijzen in de Nota van Beantwoording zien dat er geluisterd is naar de inspraak. Andere betrokkenen geven echter juist aan dat deze terugkoppeling veel beter had gekund. De Nota van Beantwoording is niet een document die door iedereen wordt gelezen. Met name na de participatiemomenten had eerder terugkoppeling kunnen worden gegeven. Men weet wel dat er een verslag is gemaakt van de inbreng van deelnemers, maar het is niet voor iedereen duidelijk hoe die inbreng nu verwerkt is in de Structuurvisie. Zo geeft een betrokkene aan dat het woord 'lommerrijk' in zijn werkgroep bekritiseerd werd, maar dit woord is wel blijven staan in de titel van de Structuurvisie.

In het participatieproces is volgens geïnterviewden veel energie los gekomen en zijn er leuke ideeën ontstaan. Doordat het niet duidelijk is welke van die ideeën door de gemeente ook omarmd zijn, verdwijnt de aandacht hiervoor echter ook weer snel. Betrokkenen stellen dat het misschien goed was geweest om snel na de bijeenkomsten bepaalde plannen concreet te maken en de ontwikkeling daarvan bij een kleine groep belanghebbenden/belangstellenden te beleggen. Door bepaalde personen hiervoor verantwoordelijk te maken zou de energie die vrij is gekomen mogelijk behouden kunnen worden.

Meer dan raadplegen: co-creatie structuurvisie Venlo

Wat is het?

In Venlo werden de kaders voor de nieuwe structuurvisie in co-creatie opgesteld, waarbij de raad aan de voorkant zelf de regie nam op het proces. Alle deelnemers werden mede-eigenaar van het vraagstuk. Achterliggende waarden waren een transparant proces en een open en gelijkwaardige dialoog. Het proces bestond uit de volgende stappen: open raadsconferentie (dus met maatschappelijke spelers); clustering in zeven werkplaatsen (bestaande uit raadsleden, inwoners, ambtenaren, ondernemers, instellingen); online verslag aan andere inwoners en gelegenheid tot feedback; inloopmiddag; uitwerking van werkplaatsen tot richtinggevende uitspraken; vaststelling door de raad.

Wat levert het op?

Het proces leidde tot veel enthousiasme onder raadsleden van Venlo, unanieme vaststelling van de kaders en ook de wens tot meer van dergelijke processen. Ook leidde het tot: inzicht in het verschil van de gemeentelijke wereld ('systeem') en de beleving en behoeften vanuit de samenleving ('leefwereld'); maatschappelijk eigenaarschap van de vraagstukken in de structuurvisie (inzicht in problematiek en gevoel van verantwoordelijkheid); depolitisering van de inhoud en echt contact met inwoners; oog voor wat professionaliteit nog meer betekent dan kennis van feiten (namelijk ook visie op het onderwerp).

5.4 / Bevindingen

Variëteit aan instrumenten, raad actief betrokken

Kenmerkend aan het participatieproces van de Structuurvisie is de grote variëteit aan participatie-instrumenten. De keuze voor de inzet van verschillende methoden is gekomen vanuit de wens om zoveel mogelijk doelgroepen te bereiken: jeugd door middel van Facebook, de 'gemiddelde inwoner' door middel van het stadspanel en georganiseerde groepen door middel van bijeenkomsten. Niet altijd wordt hierbij aangegeven wat het doel van de verschillende participatiemethoden is: zo is het onduidelijk waarom de stadsgesprekken zijn georganiseerd. Wel heeft het college door middel van 'impressieverslagen' aan de raad kenbaar gemaakt wat de opbrengsten van de verschillende momenten zijn geweest.

In het participatieproces is er veel aandacht besteed aan de betrokkenheid van de raad in het proces en er is expliciet gebruik gemaakt van het beleidskader 'We houden contact'. De raad heeft hierbij aan de voorkant mede het participatieproces bepaald en is tegelijkertijd actief betrokken geweest bij participatiemomenten. Toch hebben bepaalde spelregels uit het beleidskader, zoals het evalueren van het participatieproces, geen navolging gekregen in het participatieproces van de Structuurvisie.

Twee leerpunten zijn in elk geval tijdens de interviews naar boven gekomen. Hoewel voor de raad de inhoud van de Nota van Beantwoording een duidelijk positief effect was van de inspraak, was dit voor betrokken organisaties veel minder zichtbaar. De communicatie over wijze waarop de gemeente om is gegaan met de inbreng van betrokkenen vraagt meer dan een formeel document als de Nota van Beantwoording. Ook zien betrokkenen kansen voor het gebruik maken van de energie die vrijkomt tijdens een participatieproces. Voor de gemeente houdt het proces op bij vaststelling van de Structuurvisie, terwijl betrokken inwoners en organisaties juist in het proces op ideeën kunnen zijn gekomen die misschien om meer uitwerking vragen. Een participatieproces, door de gemeente geïnitieerd (burgerparticipatie), kan zo leiden tot het stimuleren van initiatieven vanuit de samenleving (overheidsparticipatie).

De rol van raadsleden in participatie: procesrol raadsleden bij Veranderagenda Assen

Wat is het?

Voor de veranderagenda bij de visie op Zorg & Welzijn stelden bewoners, organisaties en de gemeenten vast wat zij willen veranderen om alle Assenaren te laten meedoen. Tijdens een 'Bouwmaterialendag' werden feiten, cijfers en bestaande initiatieven en projecten verzameld. In de dagen die volgden trokken teams van deelnemers de stad in om te spreken met mensen met praktijkervaring en vrijdenkers en -doeners. Op een 'Bouw2Daagse' werd de veranderagenda besproken en aangescherpt. Bijzonder was dat raadsleden de rol van gespreksleider en -voorzitters speelden in de deelsessies op die tweedaagse. Een procesrol dus.

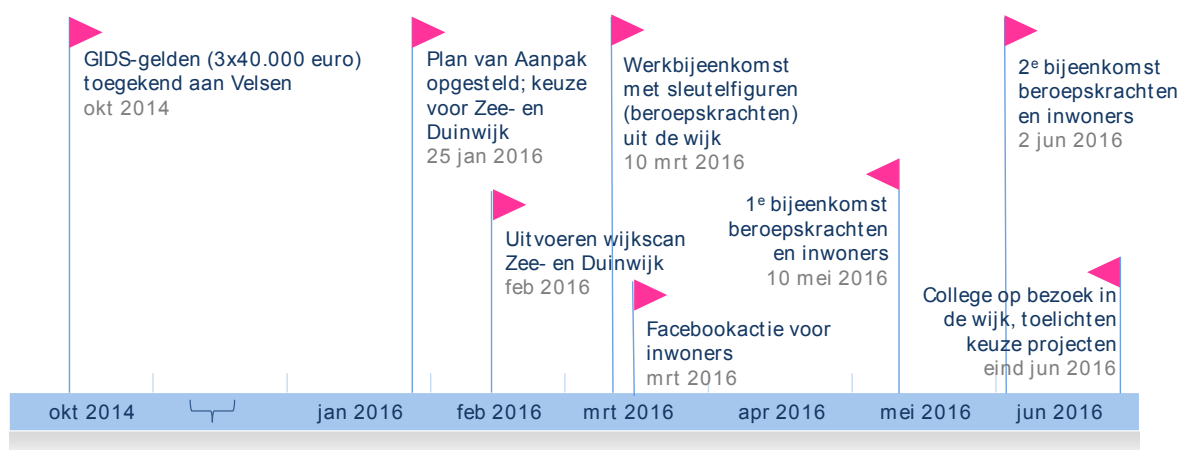
Wat levert het op?

De rol van procesbegeleider stimuleerde raadsleden om het politieke oordeelsvorming nog even uit te stellen en zich van alle kanten te laten voeden. Alle verschillende bijdragen die zij als procesbegeleiders hoorden, verrijkten hun perspectief als volksvertegenwoordigers. Het liet aan hen het maatschappelijk draagvlak zien en gaf hen een brede basis bij de verdere kaderstelling op het terrein van Zorg & Welzijn.

6 Ervaringen met participatie in de praktijk: Gezond in de Stad (GIDS)

In dit hoofdstuk leest u allereerst een beschrijving van de het project Gezond in de Stad (GIDS). Daarna volgt een weergave van de ervaring van de verschillende betrokkenen bij deze casus.

6.1 / Beschrijving van de casus

Figuur 4. Tijdslijn GIDS

Beschikbare middelen vormden de aanleiding voor GIDS-pilot in Zee- en Duinwijk

Het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport heeft een landelijk stimuleringsprogramma 'Gezond in...' voor de lokale, integrale aanpak van gezondheidsachterstanden in het kader van het Nationaal Preventie Programma (NPP) 'Alles is gezondheid'. Het programma biedt 91 gemeenten advies op maat en ondersteuning

bij een integrale aanpak van gezondheidsachterstanden. De middelen worden verdeeld via de decentralisatie uitkering 'Gezond in de stad' (GIDS). In 2014 zijn de GIDS-middelen (driemaal 40.000 euro) aan de gemeente Velsen toegekend op basis van CBS-gegevens en een score hierop voor Velsen-Noord en (een deel van) Zee- en Duinwijk. Na een periode van verdere uitwerking van het algemene plan, besloot de gemeente in januari 2016 om te starten met een pilot in Zee- en Duinwijk. Er is gekozen voor de Zee- en Duinwijk omdat in Velsen-Noord al verschillende inwonersinitiatieven werden georganiseerd, zoals een buurtbeheerconstructie en een enquête over leefbaarheid in de buurt. Daarnaast was er in Zee- en Duinwijk al een basis voor een gezondheidsaanpak gelegd, onder andere met het beweegplein bij de Ring.

Figuur 5. Logo GIDS

Keuze voor een brede aanpak en aansluiten bij wat er al is in de wijk

Gezond in de Stad richt zich op het versterken van gezondheid en welzijn van bewoners van de wijk. De aanname achter dit stimuleringsprogramma is dat variabelen uit allerlei domeinen, zoals werk, inkomen, wonen en ruimte, van invloed zijn op de gezondheidssituatie en –beleving van inwoners. Het ministerie geeft als leidraad de volgende vijf sporen en acht pijlers mee:

Sporen	Pijlers
/ Participatie / Sociale omgeving / Fysieke omgeving / Gedrag en vaardigheden / Preventie en zorg	/ Burgers zijn hoofdrolspelers / Differentiatie is essentieel / Bestuurlijke betrokkenheid / Proces even belangrijk als inhoud / Synergie circuits / Publiek en privaat / Sociale marketing op alle niveaus / Monitoren voortgang en resultaten

De pilot in de Zee- en Duinwijk duurt drie jaar. In het plan van aanpak formuleert de gemeente Velsen een aantal uitgangspunten. Zo wordt er gekozen voor een brede, integrale wijkaanpak. Ook wordt er gekozen om aan te sluiten bij wat er al gebeurt in de wijk. Om de pilot uit te voeren is een projectgroep opgezet. De projectgroep bestaat uit beleidsadviseurs met verschillende achtergronden (samenleving, fysiek). Het team komt op ad-hoc basis bij elkaar, in wisselende samenstellingen. De gemeente wordt in het proces begeleid door Pharos: een expertisecentrum voor gezondheidsverschillen.

Project en participatiestappen

De GIDS-pilot bevindt zich in het eerste jaar. In dit eerste jaar is een wijkscan uitgevoerd, is er een facebookactie geweest en zijn er drie werkbijeenkomsten georganiseerd waar beroepskrachten en inwoners bezig zijn geweest met de ontwikkeling van plannen. Uiteindelijk zijn er zeven plannen ingediend, waarvan voor vijf plannen geldt dat het ambtelijk advies is om er mee in te stemmen. Op het moment van onderzoek zijn er nog geen plannen verder uitgewerkt.

Wijkscan

In februari 2016 is er voor de Zee- en Duinwijk een wijkscan uitgevoerd. Een wijkscan is een gebiedsanalyse: een overzicht van alle mogelijke gegevens van een woonwijk of een buurt. Bestaande gegevens uit verschillende monitors zijn bij elkaar gebracht, zoveel mogelijk op het niveau van Zee- en Duinwijk. Het resultaat is een wijkscan: een 'kleurenfoto' van de wijk waarin allerlei informatie die voorheen versnipperd aanwezig was in samenhang wordt getoond¹⁶. De wijkscan gaat in op vier thema's:

- / Meer Velsenaren vitaal in beweging;
- / Wonen in een leefbare wijk (schoon, heel, veilig);
- / Langer zelfstandig wonen in de wijk;
- / Alle inwoners doen mee.

Werkbijeenkomst met sleutelfiguren (beroepskrachten uit de wijk)

Het doel was om vervolgens de kwantitatieve gegevens uit de wijkscan aan te vullen met knel- en aandachtspunten die inwoners en beroepskrachten uit de wijk meegeven. Er is gekozen om allereerst de

¹⁶ Wijkscan Zee- en Duinwijk, gemeente Velsen, maart 2016.

thema's uit de wijkscan met sleutelfiguren (beroepskrachten) te bespreken tijdens een werkbijeenkomst op 10 maart 2016. Er waren 30-40 personen aanwezig bij deze bijeenkomst. Een aantal belangrijke groepen was niet vertegenwoordigd bij deze bijeenkomst, namelijk scholen, huisartsen en woningcorporaties.

Facebookactie

Parallel aan het proces rond de werkbijeenkomst met sleutelfiguren is een facebookactie opgezet. Aan inwoners werd gevraagd wat zij voor ideeën hadden voor de wijk. Er hebben 100 mensen gereageerd, waarvan 35 met een inhoudelijk reactie.

Tweede werkbijeenkomst met beroepskrachten en inwoners

Op 10 mei 2016 is een tweede werkbijeenkomst georganiseerd, waarbij de uitkomsten van de eerste sessie en de opbrengst van de facebookactie zijn besproken. Voor deze bijeenkomst zijn de beroepskrachten uit de wijk uitgenodigd. Ook bewoners werden uitgenodigd via een flyer in het buurthuis in Zee- en Duinwijk. Verder zijn de mensen die op Facebook hadden gereageerd via Facebook uitgenodigd. Deze tweede werkbijeenkomst had minder bezoekers dan de eerste bijeenkomst. Ook waren er slechts vier bewoners aanwezig. Betrokkenen geven aan dat de lage opkomst van inwoners verklaard kan worden omdat de bijeenkomst tijdens de meivakantie was en omdat inwoners via Facebook zijn uitgenodigd.

Derde bijeenkomst met beroepskrachten en inwoners

Op 2 juni 2016 vond een derde bijeenkomst met beroepskrachten en inwoners plaats. Bij deze bijeenkomst waren weer minder mensen aanwezig. Ook waren er andere mensen aanwezig dan bij de eerste twee bijeenkomsten. Betrokkenen geven aan dat de avond gedeeltelijk een herhaling was van de eerste twee bijeenkomsten, omdat de reeds gemaakte stappen niet bekend waren bij de nieuwkomers.

GIDS-budget (nog) niet volledig benut

Bovenstaande acties hebben geleid tot vijf GIDS-plannen waarvan het ambtelijk advies is om ermee in te stemmen. Daarmee is het totale GIDS-budget naar verwachting voor de helft uitgeput. Het plan van de gemeente is om in het najaar van 2016 te starten met een 'tweede tranche'. De focus ligt op partijen die wel waren uitgenodigd, maar nog niet hebben geparticipeerd in de bijeenkomsten en plannen tot nu toe. De tweede helft van het budget is beschikbaar voor de nieuwe plannen.

6.2 / Ervaringen van college en organisatie

Bewuste keuze voor twee-sporenaanpak, resultaat weinig inwoners

Betrokkenen vanuit de gemeente geven aan dat er bewust gekozen is voor een twee-sporenaanpak in het begin van het proces. Met de twee-sporenaanpak wordt bedoeld dat de beroepskrachten en inwoners in eerste instantie afzonderlijk van elkaar benaderd zijn. De beroepskrachten zijn uitgenodigd om hun ideeën en beelden te delen in een werkbijeenkomst en de inwoners konden dat via Facebook doen. De reden hiervoor was dat de eerste insteek van de avond nog te breed en niet concreet genoeg zou zijn voor inwoners. Het was de bedoeling dat de twee sporen later samen zouden komen in de vervolgwerkbijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten bleek echter dat er weinig inwoners aangehaakt waren. Betrokkenen vanuit de gemeente stellen dat wellicht een stap is overgeslagen in het proces, namelijk het bij elkaar laten komen van de opzet voor beroepskrachten met een aansprekende opzet voor inwoners.

Van bovenaf initiatief van inwoners stimuleren

Betrokkenen vanuit de gemeente merken op dat er bij het GIDS-project sprake is van een 'klem': er wordt met een van bovenaf bedacht programma geprobeerd om initiatief van inwoners te stimuleren. Extra lastig hierbij is dat de wijk Zee- en Duinwijk een wijk is waarin mensen minder geneigd zijn te participeren. Het is moeilijk om deze inwoners enthousiast te maken. Gemeentelijk betrokkenen geven aan zich hiervan bewust te zijn.

Lastig om specifieke groepen te mobiliseren

Hoewel in dit project een groot aantal professionals betrokken is, bleek het lastig om bepaalde groepen professionals bij het project aan te (laten) haken. Het gaat om huisartsen, scholen, woningcorporaties en potentiële private partners. In de 'tweede tranche' gaat inzet gepleegd worden om deze partijen alsnog te betrekken.

Stimuleren van bewonersinitiatieven: GIDS in Diemen

Wat is het?

Diemen is in 2015 ook van start gegaan met een GIDS-programma, gericht op het wooncomplex De Beukenhorst. Na een gasexplosie kwamen sociale problematiek en ontevredenheid met de gemeente aan het licht. De gemeente heeft een extern bureau ingeschakeld om contact te maken met inwoners. Dat is eerst gebeurd door middel van een brief, waarin inwoners werden opgeroepen mee te denken over de zorgen die door inwoners zelf over de omgeving werden geuit. Daarna is bij elke bewoner van de flat aangebeld om te vragen naar eventuele problemen en hen uit te nodigen voor een eerste bijeenkomst. Bij die bijeenkomst waren een aantal sleutelspelers aanwezig: de woningstichting, de wijkagent en de burgemeester.

Wat levert het op?

De betrokkenheid van de burgemeester versterkte het gevoel onder bewoners dat ze serieus genomen werden. Na de eerste bijeenkomst is een bewonerscommissie opgesteld om te stimuleren dat inwoners zich verantwoordelijk gaan voelen voor het project. Toch blijkt ook in dit GIDS-project dat het lastig is om veel bewoners te motiveren om verantwoordelijkheid te nemen voor het uitvoeren van plannen. De gemeente stimuleert dit door zo veel mogelijk met concrete ideeën te komen en de uitwerking hiervan te ondersteunen. Een voorbeeld daarvan is een sms-waarschuwingssysteem dat is opgezet door de wijkagent met een aantal bewoners.

6.3 / Ervaringen van extern betrokkenen

Gezond in de stad: een negatief stempel

De keuze om de GIDS-pilot uit te voeren in de Zee- en Duinwijk werd door sommige inwoners als een negatief stempel ervaren, zo blijkt uit de interviews. Doordat de gemeente niet duidelijk maakte waarom de wijk is geselecteerd voor het project, werd de indruk gewekt dat de gemeente de inwoners van de wijk ongezond vindt. Dat zorgde voor minder bereidwilligheid onder inwoners om mee te werken.

Inwoners niet op de juiste wijze benaderd

De opkomst van inwoners bij de verschillende bijeenkomsten viel zoals gezegd tegen. Tijdens de tweede bijeenkomst waren er een paar inwoners aanwezig en bij de derde bijeenkomst nog maar één. Extern betrokkenen geven aan dat de gemeente meer had kunnen doen om inwoners uit te nodigen bij de verschillende bijeenkomsten. Nu is er alleen gekozen voor een uitnodiging via Facebook en een flyer. Dit is volgens inwoners te vrijblijvend: de gemeente had meer tijd moeten nemen voor het uitnodigen van inwoners en ook andere instrumenten moeten overwegen. Het voel heerst onder inwoners dat de uitnodiging voor inwoners 'gehaast' is georganiseerd, waardoor het lijkt dat het project er 'doorheen is gedrukt'.

Verbinding maken: doorgeefdoosje ('Kisel') Eindhoven

Wat is het?

Met het project Kisel kunnen bewoners in de wijk Kerstroosplein in Eindhoven elkaar in het zonnetje zetten. Het Kisel-kistje is een 'schatkist' waarin je je persoonlijke boodschap of bedankje in kan spreken. Het kistje wordt door inwoners aan elkaar doorgegeven en maakt een estafette door de wijk. Kisel is een design project van de TU Eindhoven, waarin wordt samengewerkt met het kernteam in de wijk (gemeente, woningcorporaties, welzijnsorganisatie en sociale wijkteams).

Wat levert het op?

Het doosje creëert verbinding onder inwoners en stelt ze in staat om hun persoonlijke verhalen met elkaar te delen. Het stelt ook de gemeente (de sociale wijkteams) in staat om verbinding te maken met mensen die normaal gesproken moeilijk bereikbaar zijn, maar: op voorwaarden van die mensen zelf. Het leert de gemeente dat ze in die wijk alleen kan bereiken wat ze samen met de inwoners kan bereiken. Dat betekent ook dat de gemeente soms haar ambities moet bijstellen.

Proces was niet altijd duidelijk, oververtegenwoordiging professionals schrikt af

Voor inwoners was niet altijd duidelijk wat van hen verwacht werd op welk moment in het proces, zo blijkt uit de interviews. De verschillende processtappen werden niet gemarkeerd en ook werd niet altijd teruggekoppeld wat er in de voorgaande bijeenkomsten is gedaan. Dat was wel belangrijk, omdat er verschillende groepssamenstellingen waren bij de bijeenkomsten. Nu zaten er mensen met verschillende achtergrondkennis aan tafel, wat het voeren van het gesprek bemoeilijkte. Bovendien was er sprake van een onevenredige verdeling van professionals en inwoners. In een interview wordt aangegeven dat dat intimiderend kan overkomen voor inwoners, wat een mogelijke verklaring kan zijn voor het afhaken van inwoners na de tweede bijeenkomst. Ook kwam het voor sommigen over alsof het vooral ging om het verdelen van het geld onder de professionele organisaties, in plaats van dat het ging om ideeën van de inwoners. Wanneer er wel ideeën van inwoners besproken werden, werd door de gemeente is verschillende gevallen aangegeven dat de gemeente die initiatieven al ondersteunde op andere manieren. Dat riep bij sommige betrokken het gevoel op dat het GIDS-project een 'farce' is, waarbij het onduidelijk is wat het precies bijdraagt aan de ontwikkeling van de wijk.

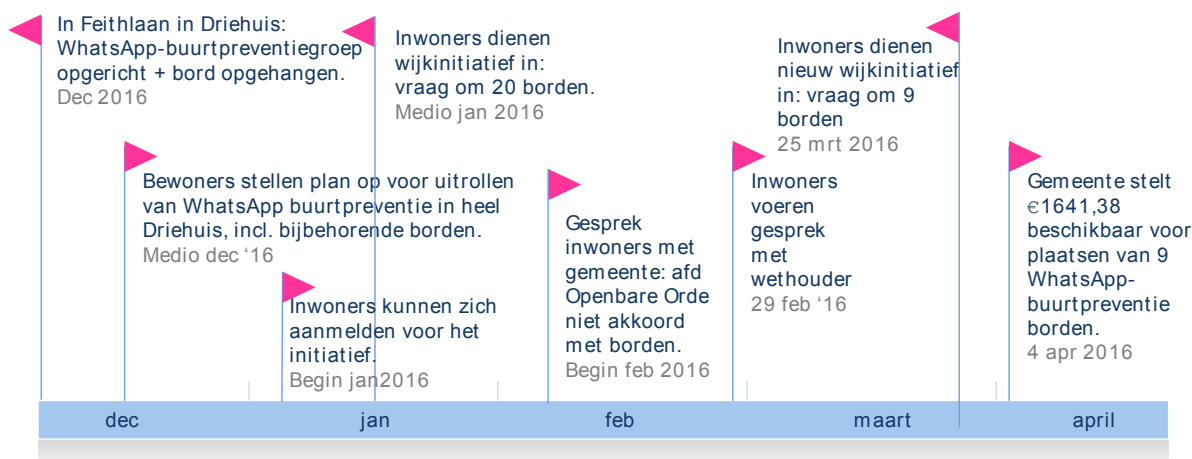
6.4 / Bevindingen

Het GIDS-project heeft een paradoxaal karakter: het is een top-down, gesubsidieerd project waarbij de gemeente de regie in handen heeft, maar de bedoeling is dat initiatieven van bewoners zelf gestimuleerd worden. Hoewel de gemeente de initiatiefnemer is in dit project, is het de bedoeling dat het initiatief van inwoners zelf wordt gestimuleerd. De manier waarop het project nu is opgestart, heeft nog tot weinig betrokkenheid van inwoners geleid. De vorm van uitnodigen bleek te weinig inwoners aan te spreken en de oververtegenwoordiging van professionele organisaties heeft mogelijk afschrikkend gewerkt. Het voelt daardoor nog niet als een project van inwoners zelf. De onduidelijkheid over het gewenste doel en de planning van het project draagt daar aan bij. De gemeente heeft bewust gekozen voor een organische benadering, waarbij de planning van het project van te voren nog niet vast staat. Dat is enerzijds begrijpelijk: voor de gemeente is niet goed te overzien wat er leeft onder inwoners, wat vraagt om een flexibele houding. Tegelijkertijd vraagt het feit dat de gemeente inwoners zelf uitnodigt om mee te denken en mee te doen juist om heldere verwachtingen, duidelijkheid over wat de gemeente van inwoners verwacht en duidelijkheid over de rollen van gemeente en professionele organisaties.

7 Ervaringen met participatie in de praktijk: WhatsApp-buurtpreventieborden Driehuis

In dit hoofdstuk leest u allereerst een beschrijving van de casus WhatsApp-buurtpreventieborden Driehuis. Daarna volgt een weergave van de ervaring van de verschillende betrokkenen bij deze casus.

7.1 / Beschrijving van de casus

Figuur 6. Tijdslijn Whatsapp-buurtpreventieborden

Kleine inbraakgolf vormde aanleiding voor WhatsApp-buurtpreventie

Driehuis heeft eind 2015 te maken gehad met een kleine inbraakgolf. In de Feithlaan hebben inwoners daarom het initiatief genomen om een WhatsApp-buurtpreventiegroep op te richten. Ook is een bord met 'Attentie! WhatsApp buurtpreventie' geplaatst om het initiatief visueel kenbaar te maken en daarmee een waarschuwing voor criminelen af te geven. Een aantal inwoners van Driehuis heeft daarop het initiatief genomen om WhatsApp-buurtpreventie in de hele wijk uit te rollen.

Figuur 7. Bord in Driehuis (www.jutter.nl)

Inwoners hebben actief gezocht naar draagvlak alvorens een wijkinitiatief in te dienen

De initiatiefnemers hebben hun plan voorgelegd aan de relatiemanager van de gemeente. Op aanraden van de relatiemanager is actief gezocht naar draagvlak voor het plan onder andere inwoners. In januari 2016 is via een flyer aan inwoners gevraagd zich aan te melden voor het initiatief. Hier kwam snel veel respons op en daarom hebben de initiatiefnemers medio januari 2016 een wijkinitiatief ingediend bij de gemeente. Het wijkinitiatief betrof een veiligheidsplan met daarin opgenomen het opzetten van meerdere WhatsApp-buurtpreventiegroepen in de hele wijk Driehuis, waarbij elke groep een eigen coördinator heeft. Ook werd aan de gemeente gevraagd om 22 aandachtsborden (60x40 cm) te plaatsen bij de toegangswegen naar de wijk.

Wijkinitiatief in strijd met beleid voor bordsanering

Het plaatsen van borden met 'Attentie! WhatsApp buurtpreventie' is strijdig met vastgesteld beleid op bordsanering in de openbare ruimte. Het doel van bordsanering is het verbeteren van de kwaliteit en de verkeersveiligheid door het zoveel mogelijk terugdringen van het aantal borden tot een aantal dat noodzakelijk is om te voldoen aan de wettelijke zorgplicht met betrekking tot objectieve verkeersveiligheid. Het plaatsen van extra borden gaat hier dus tegenin. Tegelijkertijd wil de gemeente wijkinitiatieven stimuleren, zo blijkt uit een discussiememo dat in januari 2016 is voorgelegd aan de verantwoordelijke wethouder¹⁷.

De initiatiefnemers hebben begin februari 2016 een gesprek gevoerd met een medewerker van Openbare werken (OW) en de relatiemanager van de gemeente. Tijdens dit gesprek werd hen verteld dat het plaatsen van borden niet mogelijk was, omdat dit in strijd was met het beleid voor bordsanering. Vervolgens hebben de inwoners op 29 februari 2016 gesproken met de wethouder. In dit gesprek kon een compromis gesloten worden. De initiatiefnemers mochten 9 grotere borden plaatsen, in plaats van 22 kleinere. De initiatiefnemers hebben vervolgens samen met een medewerker van OW hun plan aangepast en op 25 maart een nieuw wijkinitiatief ingediend. De gemeente Velsen heeft op 4 april 2016 €1641,38,- voor dit initiatief beschikbaar gesteld. De gemeente noemt drie uitgangspunten voor het toekennen van het bedrag:

- / Het initiatief versterkt de sociale samenhang binnen de wijk en tussen de bewoners;
- / Het initiatief heeft een eenmalig karakter;
- / Bij de uitvoering ligt de nadruk op 'voor en door bewoners'.

7.2 / Ervaringen van college en organisatie

Richtlijn omgaan afwijkende initiatieven ontbreekt: wethouder in positie gebracht

Het plaatsen van borden met 'Attentie! WhatsApp-buurtpreventie' gaat over conflicterende belangen binnen de gemeente, waarbij de afdelingen Openbare Werken en Maatschappelijke Ontwikkeling lijnrecht tegenover elkaar stonden. De afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling vond het initiatief naadloos passen binnen de ambities van de gemeente om omgevingsbewust - 'van buiten naar binnen' - te werken. Ook zou het plaatsen van de borden de veiligheid en het veiligheidsgevoel in de wijk vergroten. Daarom zou het initiatief, ondanks het beleid voor bordsanering, ondersteund moeten worden door de gemeente. De afdeling Openbare Werken zag hiervoor geen ruimte, omdat de plaatsing van extra borden een risico zou vormen voor de verkeersveiligheid, voor landschapsvervuiling zou zorgen en ook zouden de kosten voor maaien en onkruidbestrijding toenemen. Uiteindelijk is door de afdelingshoofden van Openbare Werken en Maatschappelijke Ontwikkeling een memo met voor- en tegenargumenten opgesteld, waarbij het uitgangspunt van 'geen borden plaatsen' overeind is blijven staan. Zoals hierboven al besproken is deze lijn

¹⁷ Memo borden wijkinitiatief WhatsApp-buurtpreventie strijdig met uitvoeringsbeleid Sanering verkeersborden, januari 2016.

ook gecommuniceerd naar de initiatiefnemers. Het memo was gericht aan de wethouder, en aan de wethouder werd gevraagd een standpunt in te nemen ten aanzien van de kwestie. In een gesprek met de initiatiefnemers en de afdelingshoofden heeft de wethouder de verschillende overwegingen uitgelegd aan de inwoners en is besloten een gedeelte van de borden toe te zeggen.

Betrokkenen geven aan een richtlijn gemist te hebben voor hoe om te gaan met initiatieven die tegen heersend beleid ingaan. Het is bijvoorbeeld onduidelijk wanneer er afgeweken kan worden en wie bij een dergelijk besluit betrokken moeten worden. De betrokkenen beseffen zich tegelijkertijd dat het opstellen van een richtlijn lastig is, omdat de meeste situaties om maatwerk vragen.

Algemeen belang versus belang van enkele initiatiefnemers

De casus WhatsApp-buurtpreventieborden in Driehuis heeft tot een nieuw criterium bij burgerinitiatieven geleid, namelijk dat het een initiatief op wijkniveau moet zijn en niet bijvoorbeeld op het niveau van één straat. Op deze wijze blijft het behapbaar voor de gemeente en wordt een probleem aangepakt op de eenheid waarop het probleem zich manifesteert. Ook wordt met deze aanpak geborgd dat er voldoende draagvlak is voor een initiatief.

7.3 / Ervaringen van extern betrokkenen

Extern betrokkenen zijn positief over het contact met de gemeente

De initiatiefnemers hebben voor het realiseren van hun initiatief contact gehad met de wijkagent en met de relatiemanager van de gemeente Velsen. De relatiemanager heeft meegedacht over de plaatsing en de kosten van de borden. De initiatiefnemers beoordelen dit contact positief. Ook verderop in het proces wordt het contact met de gemeente positief beoordeeld. Zo was het bijvoorbeeld relatief eenvoudig om snel een afspraak te maken met iemand van de gemeente. De initiatiefnemers zijn kritischer over het gesprek waarin een medewerker van Openbare Werken vertelde dat er geen borden geplaatst konden worden. Er werd weinig verteld over de afwegingen voor het niet toestaan van de borden. Het gesprek werd daardoor als 'ongelijkwaardig' ervaren. Het goede contact met de gemeente is volgens de initiatiefnemers vervolgens wel hersteld. De wethouder heeft een gelijkwaardig gesprek met hen gevoerd en ook heeft een medewerker van Openbare Werken meegeholpen met het opstellen van een nieuw wijkinitiatief met een kleiner aantal borden.

Geen valse verwachtingen

Een risico bij dit traject is dat in de beginfase valse verwachtingen gewekt worden bij de initiatiefnemers over de doorgang van het initiatief. De gemeente Velsen juicht immers initiatieven van inwoners toe, maar kan niet bij voorbaat beloven ze te kunnen ondersteunen. Het is dus belangrijk om helder te communiceren over de haalbaarheid van een initiatief. In het geval van de WhatsApp-buurtpreventieborden in Driehuis is volgens de initiatiefnemers de juiste balans gevonden. De relatiemanager was van het begin af aan duidelijk over het feit dat er alleen borden geplaatst zouden worden als de afdeling Openbare Werken daarmee akkoord was. De relatiemanager zelf geeft aan dat hij naar aanleiding van het project in Driehuis bij wijkinitiatieven die gaan over een verandering of aanvulling op de openbare ruimte, altijd vooraf bij de verantwoordelijke afdeling eventuele bezwaren toetst.

7.4 / Bevindingen

De casus van de Whatsapp-buurtpreventieborden is een duidelijk voorbeeld waarbij inhoudelijke beleidsoverwegingen (minder verkeersborden) op gespannen voet staan met het stimuleren van

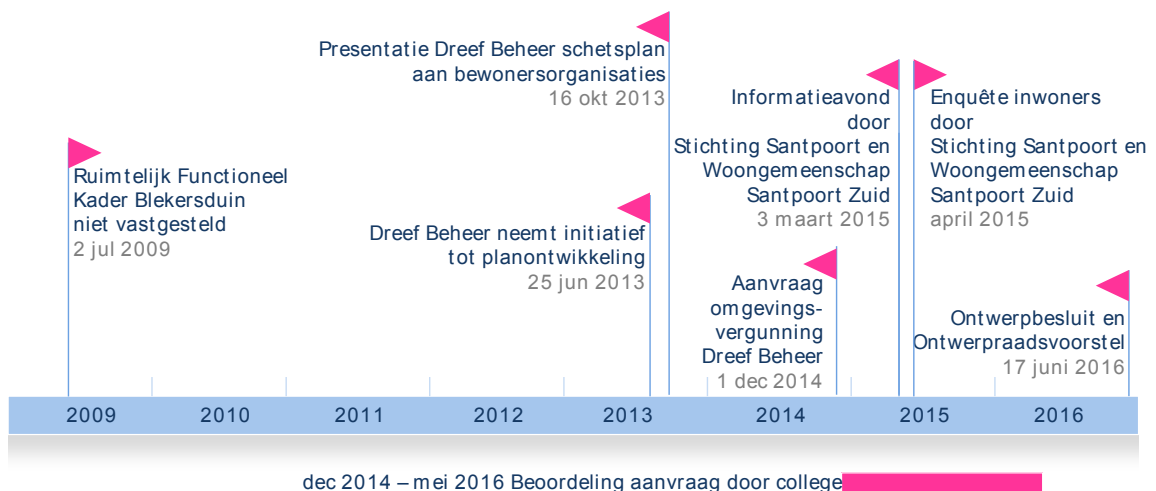
inwonersinitiatieven. Het heeft geleid tot een expliciete onderhandeling tussen twee afdelingen, waarbij uiteindelijk de logische stap is genomen om de verantwoordelijk wethouder de definitieve beslissing te laten nemen. Hoewel de aanvankelijke afwijzing voor de betrokken inwoners teleurstellend was, is de gemeente transparant geweest over de verschillende belangen. De relatiemanager van de gemeente heeft hier een belangrijke rol in gespeeld. Bij de inwoners heeft hij op een adequate wijze de verwachtingen gemanaged en ook heeft hij ervoor gezorgd dat zij met de juiste mensen om tafel zaten. Intern heeft hij ervoor gezorgd dat het belang van het ondersteunen en stimuleren van wijkinitiatieven werd meegewogen door de ambtelijke organisatie en dat van de wethouder in de overwegingen voor het plaatsen van borden.

Bij de WhatsApp-buurtpreventieborden is zowel door inwoners als door de gemeente goed nagedacht over het belang van draagvlak. Het initiatief is daardoor niet iets gebleven van enkele inwoners, maar van een grote groep omwonenden. Het heeft de gemeente inzicht gegeven in het belang van draagvlak en de wijze waarop dit idealiter georganiseerd moet worden. De handeling die daaruit voort is gekomen, is het toevoegen van een nieuw criterium voor het honoreren van wijkinitiatieven, namelijk dat het een initiatief op wijkniveau dient te betreffen en niet op straatniveau. Hierin is draagvlak ook een belangrijke factor.

8 Ervaringen met participatie in de praktijk: Blekersduin

In dit hoofdstuk leest u hoe het participatieproces rondom het project Blekersduin vorm heeft gekregen.

8.1 / Beschrijving van de casus

Figuur 8. Tijdslijn Blekersduin

Ontwikkeling van Blekersduin: eerdere pogingen wijzigen bestemmingsplan mislukt

In Santpoort-Zuid bevindt zich momenteel een supermarkt van Dekamarkt, inclusief bovenliggende appartementen, en een voormalig tuincentrum aan de Bloemendaalsestraatweg. Een school die hier eerder stond is een aantal jaren geleden gesloopt. In de afgelopen jaren heeft de eigenaar van de grond en opstellen (Dreef Beheer) een aantal plannen gehad om de supermarkt uit te breiden, het tuincentrum te slopen en woningen te realiseren. De bestemming van het plangebied komt niet overeen met de plannen van de ontwikkelaar, waardoor er een nieuw bestemmingplan moet worden opgesteld.

Figuur 9. Dekamarkt Santpoort Zuid (© 2016 Google)

De gemeente hanteert normaal gesproken het beleid dat de gemeenteraad in een vroeg stadium betrokken moet worden bij de planvorming en niet zoals regulier, pas tijdens het vaststellen van het bestemmingsplan. Dit houdt in dat er in samenwerking met de ontwikkelaar wordt gekeken naar de mogelijkheden van de gronden en dat er op hoofdlijnen wordt aangegeven binnen welke kaders de eigenaar van de gronden een plan mag ontwikkelen. Dit wordt vastgelegd in een Startdocument. Dit document bevat het gemeentelijk beleid (zoals parkeernormen etc.) en een visie op de inpassing van het plan, de ruimtelijke kaders. Tijdens het opstellen van het startdocument worden omwonenden en stichtingen betrokken door informatieavonden. Wanneer een startdocument is afgerond wordt het startdocument voorgelegd aan de gemeenteraad. Mocht de gemeenteraad akkoord gaan met de kaders uit het startdocument, dan kan de aanpassing van het bestemmingsplan starten.

In het verleden heeft de eigenaar van de gronden (V.O.F. Nova) in samenwerking met de gemeente een tweetal pogingen gedaan om een startdocument (toen geheten: Ruimtelijk Functioneel Kader) op te stellen. Beide pogingen zijn niet gelukt, omdat het draagvlak in de omgeving te laag was, waarbij de omvang van het plan een belangrijk aspect was (een te grote supermarkt, teveel hoogbouw). Tijdens de besluitvorming rondom het tweede startdocument (2 juli 2009) hebben verschillende inwonersorganisaties, waaronder Stichting Santpoort, de Woongemeenschap Santpoort-Zuid en het wijkplatform ingesproken en aangegeven dat er geen draagvlak was voor de plannen. Vóór de besluitvormende vergadering hebben deze organisaties actief in de buurt de meningen gepolst en met raadsfracties gesproken. De gemeenteraad heeft toen in de vergadering niet ingestemd met de ruimtelijke kaders voor het project, waardoor er destijds niet is gestart met een wijziging van het bestemmingsplan.

Niet startdocument maar aanvraag omgevingsvergunning

In de periode 2009 tot 2013 heeft de ontwikkeling van het terrein stilgelegen. In die periode is de V.O.F. beëindigd en is de grond in handen gekomen van Dreef Beheer (één van de twee partijen in de V.O.F.). In 2013 heeft Dreef Beheer opnieuw aangegeven met de gemeente om de tafel te willen om toch tot een ruimtelijk aanvaardbaar plan te komen. Aangezien het plangebied al een aantal jaren braak ligt, heeft de gemeente besloten om een projectleider gebiedsontwikkeling aan te wijzen die intensief gaat sturen op de invulling van het plan en het creëren van draagvlak in de omgeving. Ook al zijn de gronden niet in bezit van de gemeente, vanuit de gemeente was er de wens om het plangebied nu eindelijk tot ontwikkeling te laten komen. Belangrijke reden voor deze wens is het verminderde onderhoud van de supermarkt en het verwaarloosde terrein waar de school ooit heeft gestaan. De locatie ligt daarnaast in de kern van Santpoort-Zuid, waardoor het voor het dorp een belangrijke ontmoetingsplek is. De gemeente heeft aangegeven dat ze graag wederom een startdocument wil opstellen, om de gemeenteraad in de positie te brengen om vroegtijdig te sturen op de kaders en daarnaast de omwonenden en belanghebbenden te kunnen betrekken bij de planvorming in een vroeg stadium. De eigenaar van de gronden heeft toen aangegeven niet nogmaals een poging te willen wagen om een startdocument op te stellen, onder andere vanwege het tijdspad en de onzekerheid of het startdocument dit keer wel door de raad zou worden vastgesteld. Dreef Beheer gaf aan graag een verzoek om een vergunning in te willen dienen (een zogenaamde uitgebreide omgevingsvergunning), zodat de raad bij afgifte van de vergunning moet toestaan dat er iets gerealiseerd wordt met een andere bestemming dan in het bestemmingsplan (een zogenaamde verklaring van geen bedenkingen). Een startdocument is geen wettelijke verplichting voor het wijzigen van een bestemmingsplan. Vanwege de wens van het college om tot ontwikkeling te komen, heeft het college de raad op de hoogte gesteld van het feit dat de grondeigenaren graag met de gemeente in gesprek willen over de invulling van het plangebied, en geen startdocument gaan opstellen maar een vergunning gaan aanvragen. De raad heeft daarop het college wel opgedragen actief de bewoners en stichtingen te betrekken bij het proces.

In de ervaringen van de ambtelijke organisatie en de extern betrokkenen zal er vooral aandacht uitgaan voor de ontwikkelingen vanaf het moment dat Dreef Beheer opnieuw initiatief nam om Blekersduin te ontwikkelen.

8.2 / Ervaringen ambtelijke organisatie

Gemeente had liever meer sturing willen geven aan participatie

De werkwijze bij een omgevingsvergunning is dat de projectontwikkelaar zelf een plan ontwikkelt. De gemeente(raad) krijgt pas een rol als de vergunning ingediend wordt en getoetst moet worden. De gemeente is volgens geïnterviewden daarom minder in staat het participatieproces te sturen dan in het geval van een startdocument. Ambtelijk had men dan ook liever met een startdocument willen werken. Toch heeft de gemeente in het geval van Blekersduin ervoor gekozen wel een rol te pakken in de planontwikkeling. Ook heeft de gemeente met Dreef Beheer afgesproken dat er twee bewonersavonden georganiseerd zouden worden. Op dit moment is de vergunning ingediend. Na het indienen van de vergunning heeft de gemeente Stichting Santpoort-Zuid en Woongemeenschap Santpoort-Zuid uitgenodigd om de plannen door te spreken. Ook hebben de stichtingen, naast gesprekken met de ambtelijke vertegenwoordiger, tweemaal gesproken met de verantwoordelijke wethouder over het plan.

Bewuste keuze voor bewonersavonden, goed contact met de stichtingen

Vanwege de bevolkingssamenstelling in de wijk (een hoog aandeel ouderen) en de hoge mate van organisatie in Santpoort-Zuid heeft de gemeente bewust gebruik gemaakt van bewonersavonden. De opkomst op zulke avonden is hoog, hoewel geïnterviewden wel aangeven dat hierdoor ook een groep (met name jongeren) wordt gemist. De gemeente heeft vooral contact met de actieve stichtingen in de wijk. Vanuit de ambtelijke organisatie wordt dit contact als positief ervaren. Wel merkt de projectleider op dat zij door het intensieve contact door inwoners ook benaderd wordt voor zaken die niet met de ontwikkeling van Blekersduin te maken hebben. Daarnaast beseft de gemeente ook dat de stichtingen niet de hele gemeenschap vertegenwoordigen. Het blijft echter lastig om andere mensen te betrekken.

Zicht hebben op de verschillen binnen de gemeente: leefstijlen in Houten

Wat is het?

De gemeente Houten heeft onderzoek gedaan naar de leefstijlen van haar inwoners. Willen inwoners brainstormen aan de start van een project? Of maken ze liever een keuze als de gemeente al een plan heeft uitgewerkt? Zoveel mensen, zoveel wensen. Met de leefstijlen weet de gemeente Houten globaal wat inwoners belangrijk vinden en wat hun interesses zijn. Een leefstijl zegt iets over de levenshouding, de behoeften en drijfveren van inwoners. Ze maken verschillende keuzes in bijvoorbeeld werk, wonen of hobby's. Ook zijn er belangrijke verschillen in hun denken over de gemeente of het samenleven in hun buurt. Inwoners kunnen op de site van de gemeente zelf een leefstijlentest invullen om te kijken in hoeverre hun leefstijl lijkt op de leefstijl in de buurt (de leefstijlen zijn in verband met privacy op buurtniveau uitgewerkt).

Wat levert het op?

Door het onderzoek kan de gemeente haar communicatie en participatie nog beter laten aansluiten bij de beleving van haar inwoners. Naast het onderzoek heeft de gemeente ook een toolkit ontwikkeld. In de toolkit staat beschreven hoe de gemeente de leefstijlen toepast. Inwoners kunnen op kaarten zien wat de verdeling van de leefstijlen is binnen Houten.

8.3 / Ervaringen extern betrokkenen¹⁸

Twee actieve stichtingen in Santpoort

Santpoort kent twee inwonersorganisaties die zich actief bezighouden met het project Blekersduin: Stichting Santpoort en Woongemeenschap Santpoort-Zuid. Stichting Santpoort bestaat dit jaar 40 jaar. De stichting is er voor het behoud van landschap, cultuurhistorische waarden en het dorpskarakter van Santpoort en omgeving. Stichting Santpoort volgt nauwgezet de ruimtelijke plannen van de gemeente en het monumentenbeleid. Ze zijn ook initiërend bezig, bijvoorbeeld voor het landschapsbeleidsplan. Verder geeft de stichting ieder jaar een historisch tijdschrift uit. De Woongemeenschap Santpoort-Zuid houdt zich bezig met onderwerpen die spelen in deze kern, met name op het gebied van leefbaarheid en ruimtelijke ontwikkeling. De woongemeenschap probeert ook voor een deel de functies van het gestopte wijkplatform Santpoort-Zuid over te nemen, maar de woongemeenschap is geen formeel verlengstuk van de gemeente zoals het wijkplatform dat was. Beide inwonersorganisaties zijn vanaf het begin betrokken geweest bij de planontwikkeling voor Blekersduin. Een derde betrokken organisatie is Santpoorts Belang, een activiteitenvereniging in Santpoort die intensief gebruik maakt van 't Brederode Huys, dat direct grenst aan het plangebied.

Gemeente onvoldoende in regie over participatieproces volgens stichtingen

Om gevolg te geven aan de opdracht van het college aan Dreef Beheer om in contact te komen met de inwoners en stichtingen, heeft de projectontwikkelaar de architect (FKG) gevraagd om een presentatie te verzorgen. FKG heeft de (nieuwe) plannen gepresenteerd aan beide stichtingen en Santpoorts Belang door middel van twee bijeenkomsten. De aanwezigen hebben stevige kritiek op het plan geleverd. De architect en de opdrachtgever Dreef Beheer gaven er volgens geïnterviewden blijk van zich niet of nauwelijks verdiept te hebben in de Woongemeenschap, de Stichting Santpoort en Santpoorts Belang. Hoewel het goed was dat

¹⁸ De Stichting Santpoort, Woongemeenschap Santpoort-Zuid en Dreef Beheer zijn afzonderlijk van elkaar geïnterviewd.

de stichtingen nu uitgenodigd waren, had dat volgens de stichtingen in een eerder stadium gekund en gemoeten.

Na twee bijeenkomsten heeft Dreef Beheer volgens de betrokken stichtingen tegen FKG gezegd dat het overleg stopgezet moest worden. Vervolgens hebben de stichtingen niets gehoord. Dreef Beheer geeft in een interview aan dat het geen reden zag om inwoners nogmaals te informeren: er waren in de vervolgperiode volgens Dreef Beheer geen nieuwe ontwikkelingen te presenteren aan de inwoners. De definitieve plannen zijn door Dreef Beheer opgestuurd naar de betrokken stichtingen. Met omwonenden en aangrenzende ondernemers, zoals de eigenaar van de viskiosk, zijn afzonderlijk gesprekken gevoerd.

De stichtingen hebben daarop zelf de gemeente aangeboden een informatieavond voor alle betrokkenen te organiseren. De stichtingen vonden dit op zich zelf geen probleem, maar hadden wel verwacht dat bij een project van dergelijke omvang de gemeente zelf het initiatief zou nemen en meningen proactief zouden ophalen. De gemeente toont zich volgens de betrokken stichtingen hierin niet als regisseur van het proces. De aanwezigheid van een deel van het college alsmede enkele raadsleden en ambtenaren bij deze informatiebijeenkomst werd wel positief ervaren. De terugkoppeling van het college over wat het zou doen met de inbreng van de inwoners werd echter minder positief ervaren: er werd volgens de betrokken stichtingen gesteld dat het college weinig invloed zou hebben op de plannen die de projectontwikkelaar door middel van de omgevingsvergunning zou indienen.

Stichtingen hebben zelf initiatief genomen om draagvlak te peilen

De Woongemeenschap heeft samen met de Stichting Santpoort een bewonersonderzoek uitgezet bij alle 1600 huishoudens in Santpoort-Zuid om een representatief beeld te krijgen van de meningen van de inwoners. De Woongemeenschap heeft de gemeente om input gevraagd bij het opstellen van dit bewonersonderzoek, maar heeft die volgens hen niet gekregen. Volgens de Woongemeenschap zou de gemeente eigenlijk hierin zelf het initiatief moeten nemen, maar de Woongemeenschap begrijpt ook dat de gemeente hier niet altijd de middelen voor heeft. Uit dit bewonersonderzoek, uitgevoerd door een professioneel marktonderzoeksbureau, blijkt dat de overgrote meerderheid van de inwoners tegen de plannen is.

Laagdrempelig contact wordt gewaardeerd

Voor de stichtingen is het helder wie de ambtelijke en bestuurlijke aanspreekpunten zijn rondom Blekersduin. Wanneer contact wordt gezocht door de stichtingen, wordt daar zowel ambtelijk als bestuurlijk snel op gereageerd. Er is geen structureel overleg met de gemeente, maar de stichtingen weten de juiste mensen te vinden. De gemeente kan daarin volgens hen wel veel meer proactief handelen en minder afwachten. Bijvoorbeeld door informatie eerder te verstrekken, plannen op hoofdlijnen voor te leggen en om de tafel te gaan zitten. De dialoog kan meer worden opgezocht, waarbij de gemeente transparanter kan zijn over de verschillende belangen en aangeven hoe de gemeente de middenweg wil vinden. Plannen moeten niet alleen juridisch getoetst worden, maar ook inhoudelijk en maatschappelijk. De gemeente mag wat de stichtingen betreft hier wat meer 'lef' tonen.

Stichtingen missen inhoudelijke dialoog, projectontwikkelaar ziet juist sterke rol

Doordat nu gewerkt wordt met een omgevingsvergunning is de rol van de gemeente marginaal. Volgens Dreef Beheer heeft de gemeente evenwel aandachtspunten voor het participatieproces meegegeven aan de projectontwikkelaar. De Woongemeenschap vindt het vooral belangrijk dat de gemeente ervoor moet kiezen

een inhoudelijke visie te ontwikkelen, in nauwe samenwerking met alle belanghebbenden, en die als basis te nemen voor gebiedsontwikkeling. De gemeente Velsen lijkt volgens de betrokken stichtingen participatie bij grotere ontwikkelprojecten zo in te richten dat inwoners juridisch/procedureel op de juiste manier worden betrokken (zoals bijvoorbeeld bij het indienen van zienswijzen) maar dat er geen inhoudelijke dialoog met belanghebbenden plaatsvindt over de verschillende fasen in het project. Volgens de stichtingen zou het wenselijk zijn om bij omvangrijke plannen van grof naar fijn te werken: vanuit enkele inhoudelijke uitgangspunten naar financiële uitgangspunten, naar een vlekkenplan, en verder. Bij de meeste grove fase zouden inwoners al betrokken moeten worden.

In tegenstelling tot de inwonersorganisaties stelt Dreef Beheer juist dat de gemeente de projectontwikkelaar duidelijke kaders heeft meegegeven en dat de gemeente sturend heeft opgetreden. Volgens de projectontwikkelaar heeft de gemeente daarmee een 'remmende' werking gehad op het projectplan: er is tegemoet gekomen aan eisen die de gemeente op basis van de wensen van inwoners heeft opgesteld. Dat gaat onder andere over beperkingen aan hoogbouw en aansluiting met aangrenzende bebouwing. De gemeente laat daarmee volgens de projectontwikkelaar zien dat ze een goed beeld heeft van wat er past in het gebied.

8.4 / Bevindingen

Het project Blekersduin wordt gekenmerkt door het lange voortraject, waarin besluiten tot nog toe zijn uitgebleven, met een continue betrokkenheid van een aantal actieve inwonersorganisaties. De gemeente heeft te maken met meerdere belangen: de gemeente zelf wil niet langer wachten met het ontwikkelen van het gebied (waar inwoners het met de gemeente over eens zijn), er is een ontwikkelaar die bereid is te investeren, en inwoners zijn het nog niet volledig eens met de voorliggende plannen. Bij de inwonersorganisaties ontstaat het beeld dat de eerste twee belangen langzaam aan gewicht beginnen te winnen: voor hen voelt het alsof de gemeente zich verschuilt achter het proces van de omgevingsvergunning om niet inhoudelijk te hoeven reageren op de wensen van inwoners. De mening van de projectontwikkelaar staat daar haaks op: de gemeente heeft volgens Dreef Beheer juist tot op het laatst sturend opgetreden. Mogelijk komt het verschil in beelden doordat de gemeente – volgens de inwonersorganisaties – zich in het contact met inwoners richt op de formele inspraakmogelijkheden en onvoldoende inhoudelijk (en ook informeel) ingaat op de wensen van inwoners. Het beeld onder inwonersorganisaties dat de gemeente geen regie in het ontwikkelproces neemt, wordt versterkt doordat de inwonersorganisaties verschillende zaken op eigen initiatief hebben gedaan, zoals de bewonersenquête en de presentatie die de bewonersorganisaties zelf hebben georganiseerd.

Het participatietraject van Blekersduin laat verschillende wensen met betrekking tot participatie van de inwonersorganisaties zien: de gemeente kan volgens hen proactiever handelen in het betrekken van inwoners, mag zich informeler opstellen in het proces en zou zich minder kunnen beroepen op juridische, formele regels rondom de inspraak bij projectontwikkeling. De inwonersorganisaties beseffen dat de gemeente met meerdere belangen te maken heeft en dat niet altijd aan alle wensen van inwoners tegemoet kan worden gekomen. Transparantie over deze belangen en het kenbaar maken van hoe de gemeente regie voert over het proces kunnen bijdragen aan begrip onder de inwonersorganisaties.

Begrip krijgen voor elkaars werelden: ParticiPEREN festival Molenwaard

Wat is het?

Om de ervaringen met participatie te delen en stimuleren organiseerde de gemeente Molenwaard het ParticiPEREN Festival. Verdeeld over drie dagen gingen inwoners, ondernemers, raadsleden en de gemeentelijke organisatie van Molenwaard met elkaar in gesprek over dit onderwerp. Sprekers met unieke verhalen (bijvoorbeeld over digitaal participeren), excursies naar initiatieven (buurtpreventie van Nieuw-Lekkerland, klankbordgroep Groot-Ammers) en een raadsdebat over de rol van raadsleden bij bewonersinitiatieven en participatietrajecten.

Wat levert het op?

Een levendig, open gesprek over initiatief en participatie tussen samenleving en medewerkers, bestuurders en raadsleden van de gemeente. De laagdrempelige ontmoeting leidt tot inzicht in elkaars 'werelden', een ervaring van gezamenlijkheid en begrip voor verschillen en wat de ander nodig heeft bij maatschappelijk initiatief en democratisch bestuur.

Bijlagen

Bijlage 1. Bronnen

Interviews

Naam	Intern/ Extern	Functie	Casus	Datum
Dhr. Vennik Mw. Meijer Mw. Duin	Intern	Wethouder (portefeuille Participatie) Directeur Ruimte en Dienstverlening Afdelingsmanager Openbare werken	Algemeen	18 mei 2016
Dhr. Kloosterman Dhr. Warmerdam	Intern	Projectleider Structuurvisie (proces) Projectleider Structuurvisie (inhoud)	Structuurvisie	28 juni 2016
Dhr. De Winter Dhr. Van der Baan Dhr. Van Nijendaal	Extern	Raadslid (CU) Manager Facilitaire Diensten Stichting Welzijn Vrijwilliger bij enkele platforms, waaronder Wijkplatform IJmuiden-Zuid		19 september 2016
Dhr. Reus	Extern	Voorzitter Woongemeenschap Santpoort-Zuid		5 september 2016
Mw. Meuris	Intern	Projectleider Gebiedsontwikkeling	Blekersduin	28 juli 2016
Dhr. Reus Dhr. Van Kleef	Extern	Voorzitter Woongemeenschap Santpoort-Zuid Bestuurslid Woongemeenschap Santpoort-Zuid		5 september 2016
Mw. Baron-Verhulst Dhr. De Groot Dhr. Van Zanten	Extern	Voorzitter Stichting Santpoort Bestuurslid Stichting Santpoort Vice-voorzitter Stichting Santpoort		19 september 2016
Dhr. Prince	Extern	Project Dreef Beheer		19 september 2016
Dhr. Van den Bos Dhr. Plessius	Intern	Beleidsmedewerker Wegen Relatiemanager		19 september 2016
Dhr. Ploeger Dhr. Mes	Extern	Bewoner wijk Driehuis Bewoner wijk Driehuis	Whatsapp-borden	29 september 2016

Dhr. Augenbroe	Intern	Adviseur Maatschappelijke Ontwikkeling	GIDS	19 september 2016
Dhr. Hoekstra		Adviseur Maatschappelijke Ontwikkeling		
Mw. De Vos	Extern	Voorzitter wijkplatform Zee- en Duinwijk		29 september 2016

Geraadpleegde documenten

Document	Casus
Begrotingen 2013 tot 2016	Algemeen
Coalitieakkoord 2014-2018	
Beleidskader 'We houden contact'	
Evaluatie beleidskader 'We houden contact'	
Motie 22 (2015) BD/VL G1000 initiatief	
Motie 40 (2015) BD/VL/SP Right to challenge	
Presentatie Integraal Ontwerp Landschap en Gebouwen (Dreef Beheer BV)	Blekersduin
Kort verslag Raadsplein Velsen d.d. 14 maart 2013 Startdocument Santpoort-Zuid	
Brief en zienswijze Blekersduin Stichting Santpoort en Woongemeenschap Santpoort-Zuid d.d. 27 juli 2016	
Besluitenlijst Raadsvergadering 30 juni 2016	
Inrichtingsplan Santpoort d.d. 3 maart 2015	
Memo beantwoording vragen sessie 17 maart	
Overzicht aanvragen (interne memo)	
Projectplan GIDS Project 2016	
Presentatie Achtergrond GIDS t.b.v. fietstocht	
Sheet 5 sporen, 8 pijlers	GIDS
Wijkscan Zee-en Duinwijk	
Structuurvisie Velsen 12 mei 2016	
Kort verslag Raadsplein Velsen d.d. 26 juni 2013 Proces Structuurvisie	
Plan van aanpak Structuurvisie gemeente Velsen d.d. 26 juni 2013	
Kort verslag van sessie 1 Concept Ontwerpstructuurvisie d.d. 23 april 2015	Structuurvisie
Structuurvisie Velsen Nota van antwoord d.d. 10 februari 2016	
Communicatieplan rond inspraak Structuurvisie Velsen 2025 (periode oktober-december 2015)	
Impressie Participatie conceptontwerp Structuurvisie Velsen d.d.	

mei 2015	
Onderzoek Structuurvisie Rapportage van DUO Market Research mei 2015	
Memo van dhr. Plessius en dhr. Van den Bos aan wethouders Bal, Vennik en Te Beest inzake Borden wijkinitiatief Whatsapp-buurtpreventie strijdig met uitvoeringsbeleid Sanering verkeersborden d.d. 12 januari 2016	
Aanvraagformulier bewonersinitiatief d.d. 25 maart 2016 en toekenningbrief van gemeente Velsen d.d. 4 april 2016	
Foto feestelijke onthulling	
Flyer voor buurtbewoners	WhatsApp-buurtpreventieborden
Voorstel WhatsApp-buurtpreventieborden bewoners d.d. 4 januari 2016	
Locatievoorstel OW WhatsApp-borden Driehuis	
Gezamenlijk voorstel plattegrond WhatsApp-buurtpreventie Driehuis met borden	

Bijlage 2. Opbrengst uitvraag burger- en overheidsparticipatie

Nr.	Casus	Omschrijving casus en rolverdeling gemeente-gemeenschap
Initiatief gemeente Meedenken		
1.	Herontwikkeling voormalig natuurbad Velserend	Het voormalig natuurbad Velserend was verwaarloosd en diende een nieuwe invulling te krijgen. De gemeente heeft alle belangenverenigingen en inwoners in het gebied uitgenodigd hun mening te geven over de ontwikkelingen. Vervolgens is een startdocument opgesteld met daarin de voorwaarden voor de ontwikkeling van het gebied. Aan de hand van dit startdocument zijn opnieuw gesprekken gevoerd met belangengroepen en inwoners. Verder is het document ter inzage gelegd en is er een inloopavond geweest. De gemeenteraad heeft vervolgens het startdocument vastgesteld. <u>Looptijd: 2014-2016</u>
2.	Gezond in de stad (GIDS) 6x genoemd <i>(waarvan 5 x initiatief gemeente en meedenken en 1x initiatief gemeente en meedoen)</i>	Het ministerie van VWS stelt via het stimuleringsprogramma Gezonde Midden in de Stad (GIDS) geld beschikbaar voor het verkleinen van gezondheidsachterstanden binnen gemeenten. In Velsen is in de wijk Zee- en Duinwijk een GIDS-project opgezet. Op basis van een wijkanalyse (een foto van de wijk) is aan bewoners en professionals gevraagd om plannen te ontwikkelen voor dit gebied. De gemeente ondersteunt hen hierin. <u>Looptijd: 2015-2016</u>
3.	Opstellen economisch programma	De gemeente Velsen heeft in een economisch programma met een looptijd van 2015 t/m 2019 opgesteld. Aan ondernemers en overige stakeholders is naar relevante ontwikkelingen gevraagd. Ook is aan de betrokkenen gevraagd hoe de gemeente hen het beste kan faciliteren. <u>Looptijd: onbekend</u>
4.	Horen, zien, melden	Gemeente, politie en woningcorporaties vragen burgers om oplettend te zijn bij situaties van overlast en criminaliteit. Dat doen ze door bijvoorbeeld uitleg te geven over het doen van meldingen, door signalementen van daders door te geven en door burgers na een gebeurtenis te vragen of ze getuige waren. Sociale media als Facebook en Twitter worden hiervoor ingezet. <u>Looptijd: 2015-heden</u>
5.	Stedenbouwkundig plan/beeldkwaliteitsplan Oud-IJmuiden	In Oud IJmuiden, tussen het Noordzeekanaal en de vissershaven, lag een verpauperd bedrijventerrein. De gemeente Velsen nam midden jaren negentig van de vorige eeuw het initiatief om dit verpauperde bedrijventerrein een nieuw leven te in te blazen. De nabijheid van grote bedrijven zoals Tata Steel vereiste een zorgvuldige planontwikkeling. Gemeente, bewoners en gebiedsontwikkelaar BPD hebben samengewerkt om tot een plan voor een woonwijk te komen.

		<u>Looptijd: 1995-heden</u>
6.	Grondwateronderzoek Velsen-Noord	Bewoners hebben een nadrukkelijke wettelijke verantwoordelijkheid als het gaat om grondwateroverlast. In Velsen-Noord riepen bewoners en de media de gemeente op om direct maatregelen te nemen tegen het grondwateroverlast. Om verstandige keuzen te maken en bewoners te stimuleren om zelfstandig maatregelen te nemen, heeft de gemeente verschillende gespreksavonden georganiseerd (en er volgt nog een aantal). De gemeente werkt daarbij samen met ambassadeurs (inwoners) die op regelmatige basis overleggen met de gemeente. Tijdens bewonersavonden koppelen de ambassadeurs en gemeente gezamenlijk terug over deze overleggen. <u>Looptijd: 2013-heden</u>
7.	Herontwikkeling Missiehuis (Driehuis)	Het voormalig missiehuis is een beeldbepalend gemeentelijk monument in de kern Driehuis. De gemeente nodigt bewoners uit om in overleg met vertegenwoordigers van de gemeente en de grondeigenaar na te denken over randvoorwaarden die zouden moeten gelden bij herontwikkeling van deze locatie. <u>Looptijd: 2015-2017 (afhankelijk van mogelijk gebruik locatie voor statushouders)</u>
8.	Herziening bestemmingsplan Santpoort-Noord	De gemeente is verplicht elke tien jaar een nieuw bestemmingsplan op te stellen voor alle gebieden in de gemeente. Daarom was het noodzakelijk om een nieuw bestemmingsplan vast te stellen voor Santpoort-Noord. Bij het opstellen of het herzien van een bestemmingsplan is de eerste stap het betrekken van belanghebbenden (bewoners en bedrijven) door hen via de gemeentelijk website en een publicatie uit te nodigen wensen en initiatieven voor de ontwikkelingen naar voren te brengen. <u>Looptijd: 2015-2016</u>
9.	Pionieren in IJmuiden 2x genoemd <i>(waarvan 1x initiatief gemeente meedenken en 1x initiatief gemeenschap meedoen)</i>	Tot voor kort was het in Velsen alleen mogelijk om een huis te huren of te kopen uit de bestaande voorraad of uit nieuwbouwontwikkelingen. Een eigen huis bouwen was nog niet mogelijk, maar vanaf 2016 kan dat wel. De gemeente heeft 10 kluswoningen en 28 bouwkavels in IJmuiden in de verkoop gezet, zodat mensen hun eigen droomhuis kunnen klussen of bouwen. In 2016 wil de gemeente kluswoningen aanbieden in het Jan Ligthart-gebouw in IJmuiden en kavels in de Van den Vondellaan in Driehuis en in het Snippenbos in IJmuiden. <u>Looptijd: 2015-heden</u>
10.	Opstellen nota sportaccommodaties	De gemeente heeft bij het opstellen van de nota sportaccommodaties sportverenigingen en andere relevante partijen uitgenodigd om wensen en knelpunten mee te geven. <u>Looptijd: 2009-2015</u>

11.	Klanttevredenheidsonderzoek Vergunningverlening	Burgers die een vergunning hadden aangevraagd zijn door middel van een enquête gevraagd hun mening te geven over de duur, kwaliteit en begrijpelijkheid van de vergunningverlening. <u>Looptijd: 2015</u>
12.	Visie op Velsen 2025 2x genoemd	In 2011 is de Visie op Velsen, waarin de toekomstvisie voor Velsen voor 2025 staat verwoord, samen met inwoners, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en andere overheden ontwikkeld. De toekomstvisie heeft de titel 'Kennisrijk Werken in Velsen'. <u>Looptijd: 2011</u>
13.	Structuurvisie 2025 2x genoemd	De gemeenteraad heeft op 12 mei 2016 unaniem de structuurvisie Velsen 2025 vastgesteld. In dit document staat het beleid voor de inrichting van de ruimte verwoord. Scholieren, bewoners, stakeholders en geïnteresseerden zijn gevraagd naar hun ideeën over de toekomst van Velsen. Om input te krijgen zijn busritten, interviews met de jeugd, films en inloopavonden georganiseerd. De structuurvisie staat niet op zichzelf. De invulling van de omgeving wordt voor een groot deel al bepaald door de toekomstvisie 2025: 'Visie op Velsen 2025'. <u>Looptijd: 2015-2016</u>
14.	Open data	Er is steeds meer data openbaar beschikbaar. De gemeente overlegt met inwoners en bedrijven over het type informatie waar behoefte aan is. <u>Looptijd: doorlopend</u>
15.	Aanleg speelplekken	Wanneer er in Velsen nieuwe speelplekken worden aangelegd, wordt aan bewoners gevraagd om mee te denken. Er zijn dan bijvoorbeeld bijeenkomsten in buurthuizen. <u>Looptijd: doorlopend</u>
16.	Evenementen in Spaarnwoude	Het recreatieschap wilde het aantal evenementen in Spaarnwoude uitbreiden. Op initiatief van het recreatieschap is, na een eerste korte beoordeling, de samenleving betrokken. Er is een informatiemarkt gehouden (circa 200 bezoekers), en er is een klankbordgroep ingesteld. Op basis van deze input is een document opgesteld met uitgangspunten voor het aantal evenementen. Via Facebook kon men reageren op de plannen. <u>Looptijd: 2014-2016</u>
17.	Rollantplantsoen	De gemeente heeft een stuk bedrijventerrein in Velsen-Noord aan de buurtbewoners toegezegd voor de inrichting van een park. De gemeente heeft samen met buurtbewoners aan de inrichting van het park gewerkt. <u>Looptijd: 2010</u>
18.	Verkeersstructuur Centrum IJmuiden	De verkeersstructuur van IJmuiden gaat de komende jaren op een aantal punten veranderen. De komende jaren zijn weg- en

		rioolwerkzaamheden gepland op het Van Poptaplantsoen, het Kennemerplein, de Kennemerlaan, het Oosterduinplein en de Merwede- en Spaarnestraat. Verder zijn er plannen voor nieuwbouw op de KPN-locatie. Er is daarom aanleiding om te kijken naar mogelijke aanpassingen van de functie en de vorm van de betreffende wegen en straten. De gemeente heeft ideeën over de Verkeersstructuur Centrum IJmuiden. Deze ideeën legt zij voor aan inwoners en overige stakeholders (bijvoorbeeld woningbouwvereniging en wijkplatform) in een stadsgesprek. Ook de raad is bij deze bijeenkomst aanwezig. Vervolgens wordt de verkeersstructuur verder uitgewerkt. <u>Looptijd: 2016</u>
36.	Sporttoestellen in openbare ruimte 2x genoemd (waarvan 1x initiatief gemeente meedenken en 1x initiatief gemeenschap meedoen)	Inwoners doen steeds vaker een beroep op de gemeenten door het indienen van een initiatief om de openbare ruimte beweegvriendelijker te maken. Hierbij gaat het om sporttoestellen (zoals bootcamp-, fitness- en calisthenics- toestellen). De inwoners of de initiatiefgroepen willen graag meedoen. <u>Looptijd: doorlopend</u>
Initiatief gemeente Meedoen		
19.	Kust informatiecentrum BRAK! 2x genoemd (waarvan 1x initiatief gemeente meedoen en 1x initiatief gemeenschap meedoen)	Het college wil met vijf impulsprojecten in de bestuursperiode 2014-2018 de uitvoering van de Visie op Velsen 2025 en de Strategische Agenda 2013-2016 een extra zetje geven. Onderdeel van één van de vijf impulsprojecten is de ontwikkeling van het kustinformatiecentrum BRAK!. De gemeente heeft potentiële partijen uit de gemeenschap bij elkaar gebracht die gezamenlijk de functie van een informatiecentrum vervullen. De gemeente heeft een uitvoerende rol, waarna het geheel in een stichting over moet gaan. <u>Looptijd: 2015-2017</u>
20.	Wereldcafé Bouwen & Wonen	De gemeente heeft partijen die betrokken zijn bij woningbouwontwikkelingen (corporaties, ontwikkelaars, bouwers, architecten) uitgenodigd om mee te denken over de toekomst van het wonen in IJmuiden. Hoe kunnen de verschillende partijen acteren om de ontwikkelingen weer van de grond te krijgen en hoe kan de interesse voor IJmuiden weer vergroot worden? <u>Looptijd: november 2015</u>
21.	Verzelfstandiging Witte Theater	Bij de voorjaarsnota 2011 heeft de gemeente besloten tot een bezuinigingstaakstelling van €380.000 op de kosten van het Witte Theater met een intentie om een sluitend meerjarenperspectief 2013-2015 te realiseren. De raad heeft daarbij uitgesproken het van belang te achten dat de functies van het theater behouden kunnen blijven, zonder structurele gemeentelijke subsidie. De

		gemeente heeft de verzelfstandiging van het Witte Theater gestuurd en begeleid. <u>Looptijd: 2014-2016</u>
22.	Groenbeheer 3x genoemd	Inwoners komen soms met het initiatief om een stuk groen in eigen beheer te nemen. Een voorbeeld hiervan is de adoptie van boomspiegels (het stuk grond rond de stam van een boom). De gemeente faciliteert de beplanting en de beheerrol ligt bij inwoners. Er worden contracten gesloten met inwoners om de afspraken goed vast te leggen. <u>Looptijd: doorlopend</u>
2.	Gezond in de stad (GIDS) 6x genoemd (waarvan 5 x initiatief gemeente en meedenken en 1x initiatief gemeente en meedoen)	Het ministerie van VWS stelt via het stimuleringsprogramma Gezonde Middelen in de Stad (GIDS) geld beschikbaar voor het verkleinen van gezondheidsachterstanden binnen gemeenten, zo ook aan de gemeente Velsen. In Velsen is van de wijk Zee- en Duinwijk een wijkanalyse (een foto van de wijk) gemaakt. Op basis daarvan is aan bewoners en professionals gevraagd om plannen te ontwikkelen voor dit gebied. De gemeente ondersteunt hen hierin. Bij projecten voortkomend uit GIDS is sprake van meedoen door bewoners. <u>Looptijd: 2015-2016</u>
Initiatief gemeenschap Meedenken		
23.	Vissen op de Noordpier	<i>Geen toelichting gegeven</i>
24.	Whatsapp-borden Driehuis 3x genoemd	In Driehuis hebben buurtbewoners Whatsapp-groepen gemaakt om elkaar te informeren over verdachte situaties. De buurtbewoners hebben de gemeente gevraagd om borden te plaatsen waarop staat 'Whatsapp-buurtpreventie'. De gemeente heeft daarop besloten deze borden te plaatsen. <u>Looptijd: 2015-2016</u>
25.	Visserloop	Een initiatiefnemer had een idee voor een wandelroute. Ambtelijk is toen meegedacht over hoe dit vorm te geven. <u>Looptijd: 2015</u>
26.	Exploitatie Ruïne van Brederode	Een stichting exploiteert de locatie Ruïne van Brederode met als doel de staat van de ruïne te kunnen onderhouden. De rol van de gemeente is het bewaken van de balans tussen cultureel erfgoed, het behoud en de impact voor de omgeving en het landschap. <u>Looptijd: 2013-2016</u>
27.	Groentetuin Boerhavenstraat 2x genoemd (waarvan 1x initiatief gemeenschap	Bewoners kwamen bij de gemeente met het verzoek om van een plantsoen dat gerenoveerd moest worden een groentetuin te maken. De inwoners hebben daartoe een plan ingediend en de gemeente heeft het plan bekeken en goedgekeurd. Een vertegenwoordiger van de bewoners heeft samen met de gemeente een contract opgesteld over het hoe en wat van de

	<i>meedenken en 1x initiatief gemeenschap meedoen)</i>	moestuin. <u>Looptijd: 2015</u>
28.	Plantentuin	Bewoners maaiden zelf een stuk gazon van de gemeente en wilden dit nu aankleden met vaste planten. De bewoners hebben toen een plan ingediend bij de gemeente en dit plan is gehonoreerd. Voor het beheer is een contract afgesloten. <u>Looptijd: 2016</u>
Initiatief gemeenschap Meedoen		
29.	Speeltuin Zeewijk	De beheerders van de private speeltuin Zeewijk gaan stoppen met hun taak. Op dit moment wordt gediscussieerd over de toekomst van de speeltuin. Wie gaat beheren? De gemeente heeft in deze discussie een bemiddelende en ondersteunende rol. Stichting Welzijn Velsen onderhoudt de contacten met inwoners. <u>Looptijd: 2016-heden</u>
30.	Speeltuin Binnenhaven	In het nieuwbouwgebied de Binnenhaven realiseren wijkbewoners met advies en financiële hulp van de gemeente zelf een speeltuin. De gemeente helpt wijkbewoners door mee te denken over veiligheidseisen, door contactgegevens van goede leveranciers te verschaffen en door een financiële bijdrage te leveren. <u>Looptijd: 2015</u>
31.	Kennisvoucher Techport	De Techport Campus verstrekt kennisvouchers voor innovatieve ideeën van ondernemers die actief zijn in de maakindustrie. De gemeenten Velsen maakt deze regeling mogelijk. <u>Looptijd: 2015-2016</u>
32.	Sportimpuls	De Sportimpuls is een subsidieregeling die lokale sport- en beweegaanbieders financieel ondersteunt bij de opzet van activiteiten die ze ondernemen om meer mensen te laten sporten en bewegen. Deze activiteiten bestaan uit het opstarten en aanbieden van sportactiviteiten voor mensen die niet of nauwelijks sporten en bewegen. De wensen en behoeften van potentiële sporters vormen daarbij het uitgangspunt. <u>Looptijd: 2012-2016</u>
9.	Pionieren in IJmuiden 2x genoemd <i>(waarvan 1x initiatief gemeente meedenken en 1x initiatief gemeenschap meedoen)</i>	Tot voor kort was het in Velsen alleen mogelijk om een huis te huren of te kopen uit de bestaande voorraad of uit nieuwbouwontwikkelingen. Een eigen huis bouwen was nog niet mogelijk, maar vanaf 2016 kan dat wel. De gemeente heeft 10 kluswoningen en 28 bouwkavels in IJmuiden in de verkoop gezet, zodat mensen hun eigen droomhuis kunnen klussen of bouwen. In 2016 wil de gemeente kluswoningen aanbieden in het Jan Ligthart-gebouw in IJmuiden en kavels in de Van den Vondellaan in Driehuis en in het Snippenbos in IJmuiden. <u>Looptijd: 2015-heden</u>

27.	Groentetuin Boerhavenstraat 2x genoemd <i>(waarvan 1x initiatief gemeenschap meedenken en 1x initiatief gemeenschap meedoen)</i>	Bewoners kwamen bij de gemeente met het verzoek om van een plantsoen dat gerenoveerd moest worden een groentetuin te maken. De inwoners hebben daartoe een plan ingediend en de gemeente heeft het plan bekeken en goedgekeurd. Een vertegenwoordiger van de bewoners heeft samen met de gemeente een contract opgesteld over het hoe en wat van de moestuin. <u>Looptijd: 2015</u>
33.	OIG-IHD	De Stichting OIG/IHD verzorgt door middel van de inzet van vrijwilligers activiteiten gericht op ontspanning voor mensen met een fysieke en/of verstandelijke beperking. Daarnaast verricht de stichting vervoersdiensten voor mensen die geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. De gemeente verleent subsidie en/of andere steun. <u>Looptijd: doorlopend</u>
34.	Beheer buurtcentrum door Santpoorts Belang	De vereniging Santpoorts Belang wil in Santpoort-Zuid het onderling contact tussen bewoners bevorderen en ontspannende, creatieve en culturele activiteiten organiseren. Santpoorts Belang beheert ook zelf een buurtcentrum. De gemeente verleent subsidie en/of andere steun. <u>Looptijd: doorlopend</u>
35.	Autismecafé door ouders opgezet	Het Autismecafé is een ontmoetingsplek voor ouders van een kind met autisme. Het café is een initiatief van ouders met kinderen met autisme vóór ouders met kinderen met autisme. De gemeente verleent subsidie en/of andere steun. <u>Looptijd: doorlopend</u>
36.	Sporttoestellen in openbare ruimte 2x genoemd <i>(waarvan 1x initiatief gemeente meedenken en 1x initiatief gemeenschap meedoen)</i>	Inwoners doen steeds vaker een beroep op de gemeenten door het indienen van een initiatief om de openbare ruimte beweegvriendelijker te maken. Hierbij gaat het om sporttoestellen (zoals bootcamp-, fitness- en calisthenics- toestellen). De inwoners of de initiatiefgroepen willen graag meedoen. <u>Looptijd: doorlopend</u>
19.	Kust informatiecentrum BRAK! 2x genoemd <i>(waarvan 1x initiatief gemeente meedoen en 1x initiatief gemeenschap meedoen)</i>	Het college wil met vijf impulsprojecten in de bestuursperiode 2014-2018 de uitvoering van de Visie op Velsen 2025 en de Strategische Agenda 2013-2016 een extra zetje geven. Onderdeel van één van de vijf impulsprojecten is de ontwikkeling van het kustinformatiecentrum BRAK!. De gemeente heeft potentiële partijen uit de gemeenschap bij elkaar gebracht die gezamenlijk de functie van een informatiecentrum vervullen. De gemeente heeft een uitvoerende rol, waarna het geheel in een stichting over moet gaan. <u>Looptijd: 2015-2017</u>